

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้ กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.

(นายชัยธวัช ตุลาธน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ)

โดย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

หน้า

สารบัญ

ก

บทสรุปผู้บริหาร

ข

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

1-1

1. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

1-1

2. หลักการและเหตุผล

1-1

3. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

1-2

ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

2-1

1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

2-1

2. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

2-3

3. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

2-3

4. ระยะเวลาและวิธีการรับฟังความคิดเห็น

2-4

5. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

2-6

ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

3-1

1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

3-1

2. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

3-1

3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

3-3

4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

3-4

5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

3-4

6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (CORRUPTION)

3-6

7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติ หรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

3-9

8. การกำหนดให้มีคณะกรรมการ

3-10

9. บทกำหนดโทษ

3-10

ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย

4-1

บทสรุปผู้บริหาร

ร่างพระราชบัญญัติการนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. เป็นร่างกฎหมายไม่เกี่ยวกับการเงิน เสนอโดย นายชัยวัช ตุลาธนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ มีหลักการสำคัญให้มีการนิรโทษกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงนับแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สืบเนื่องจนถึงปัจจุบันซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวนำมาสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยเมื่อพิจารณาจากลักษณะของการกระทำนั้นย่อมเห็นได้ว่าเป็นเพียงการกระทำของประชาชนที่มีจุดประสงค์เพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง อันเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยร่างพระราชบัญญัตินี้มีกลไกสำคัญในการกำหนดให้มี “คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม” ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ รวมถึงพนักงานอัยการซึ่งเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจวินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ผู้กระทำความผิดมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง และวินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงมีหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้

สำหรับการรับฟังความคิดเห็นได้จัดให้มีการรับฟังด้วยวิธีการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา และส่งประเด็นไปรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวมถึงจัดให้มีการรับฟังด้วยวิธีการอื่น โดยสัมภาษณ์ผู้ลงทะเบียนเพื่อให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน Zoom โดยสรุปความคิดเห็น ดังนี้

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย กับร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่ของการรับฟังความคิดเห็น เห็นว่า การกระทำความผิดตามกฎหมายย่อมต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้กฎหมายต้องเป็นกฎหมายและต้องมีความศักดิ์สิทธิ์ ส่วนกลไกในการบังคับใช้กฎหมายโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของคณะกรรมการแล้ว เห็นว่า ไม่มีความเหมาะสม โดยผู้ที่มีความเหมาะสมในการทำหน้าที่นี้ต้องมีความเป็นกลางและไม่ใช่ว่าฝ่ายการเมือง เพราะอาจเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเป็นผู้มีส่วนในการกระทำผิด ส่วนเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนั้นเห็นว่า ไม่มีความเหมาะสมเช่นกัน เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนว่าจะมีการนิรโทษกรรมในกรณีใด เหตุเพราะการใช้เกณฑ์จากการมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นไม่อาจทราบได้ว่ามีขอบเขตเพียงใด ซึ่งกรณีนี้อาจมีการนำเรื่องมูลเหตุจูงใจทางการเมืองมาใช้เป็นข้ออ้างหรือใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทั้ง ๆ ที่มีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดอื่น

ฝ่ายที่เห็นด้วย กับร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยของการรับฟังความคิดเห็น เห็นว่า หลักการของกฎหมายเป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ส่วนกลไกในการบังคับใช้กฎหมายโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มีความหลากหลาย และพิจารณาจากหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

โดยให้วินิจฉัยการกระทำตามกฎหมายที่ผู้กระทำความผิดมีเหตุจูงใจทางการเมือง และวินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำโดยอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นกลไกตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจากคณะกรรมการที่เป็นกลางและเป็นที่ยอมรับในสังคมแล้ว

สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากการร่างกฎหมาย กรณีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
 ร่างพระราชบัญญัตินี้ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดทั้งในฐานะผู้ต้องหาและจำเลย และลดภาระงบประมาณของรัฐยิ่งขึ้น **กรณีผลกระทบต่อสังคม**
 หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง อันจะส่งผลทำให้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยมีความคลี่คลายในระดับหนึ่ง แต่การจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้นมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงสาเหตุจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงบางฉบับ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันและเพื่อให้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืนต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลการรับฟังความคิดเห็นย่อมเห็นได้ว่าเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยเห็นว่าการกระทำความผิดโดยย่อมต้องดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ประกอบกับการที่องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่งเป็นกลไกหลักมีองค์ประกอบของฝ่ายการเมืองและไม่มี ความชัดเจน เหตุเพราะการใช้เกณฑ์จากการมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นไม่อาจทราบได้ว่ามีขอบเขตเพียงใด ทั้งนี้ **เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทางการเมืองมีความยั่งยืนอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ต้องพิจารณาถึงความสมดุลและการได้สัดส่วนระหว่างการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กับความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติให้ดำรงมั่นคงสืบไปเป็นสำคัญด้วย** **กรณีผลกระทบอื่นที่สำคัญ** 1) ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้จึงต้องมีการตีความบทบัญญัติโดยเคร่งครัดและตีความในลักษณะที่ไม่ขยายความเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นต้องมีการตีความโดยขยายความย่อมต้องกระทำตามกรอบเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นไปตามหลักนิติรัฐเท่านั้น 2) ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อจำนวนสถิติคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรม ที่อาจมีจำนวนลดลง และย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ส่วนผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต มีความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) **กรณีการกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ** ควรมีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหารอีก จำนวน 1 - 2 คน ซึ่งอาจมีที่มาจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการจากภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมตามสมควร เพื่อป้องกันข้อครหาโดยเฉพาะเรื่องการใช้ดุลพินิจที่อาจส่งผลให้เกิดการไม่สุจริตหรือไม่เป็นธรรมขึ้นได้ **ส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ** ควรพิจารณาเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นของการกระทำที่จะได้รับหรือไม่ได้รับการนิรโทษกรรมให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการซึ่งอาจก่อให้เกิดการใช้และตีความที่ไม่สุจริต หรืออาจเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการ **กรณีการกำหนดให้มีการออกกฎหมายลำดับรอง** ร่างมาตรา 7 (3)

เป็นการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจง (indefinite legal concepts) ซึ่งใช้คำว่า “ทั้งหลาย” และ “อันจำเป็น” มีนัยที่กว้างขวางและต้องมีการตีความภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วอยู่เสมอว่ามีขอบเขตเป็นอย่างไร ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติควรกำหนดให้ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือฝ่ายบริหารไปออกกฎหมายลำดับรองโดยมีการกำหนดขอบเขตอย่างเฉพาะเจาะจงในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติว่า ให้มีการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อนำไปบังคับใช้กฎหมายในเรื่องใด มิเช่นนั้นจะเหมือนกับฝ่ายนิติบัญญัติได้ออกเช็คเปล่าให้แก่ฝ่ายบริหารหรือผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะสามารถนำเช็คไปดำเนินการขึ้นเงินในจำนวนใดก็ได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการทุจริตอันเป็นผลจากการตีความของผู้บังคับใช้กฎหมายที่อาจมีการตีความเกินกว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายขึ้นได้

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างกฎหมาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย

1. ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.

☒ กฎหมายใหม่

☐ แก้ไขเพิ่มเติม

☐ ยกเลิก

2. หลักการและเหตุผล

2.1 หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

2.2 เหตุผล

โดยที่ได้ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นเหตุให้มีการเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนมีการกระทำอันใดไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงนับตั้งแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้ เมื่อได้คำนึงว่าบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนนั้นได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนในกรณีดังกล่าวเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ องค์การในกระบวนการยุติธรรม ใช้และตีความการกระทำความผิดแต่เพียงตามองค์ประกอบทางกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจของการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้นภายใต้โครงสร้างแห่งระบบกฎหมายปกติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงไม่สามารถขจัดความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เพราะการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความขัดแย้งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เพื่อให้วินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย

☒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายชัยวัช ตุลารัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการเสนอกฎหมายใหม่โดยมีหลักการสำคัญเพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง โดยมีเหตุผลอันเนื่องจากได้ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นเหตุให้มีการเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนมีการกระทำอันใดไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงนับตั้งแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สืบเนื่องจนถึงปัจจุบันอันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้เมื่อได้คำนึงว่าบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนนั้นได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนในกรณีดังกล่าวเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ องค์การในกระบวนการยุติธรรมใช้และตีความการกระทำความผิดแต่เพียงตามองค์ประกอบทางกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจของการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้น ภายใต้โครงสร้างแห่งระบบกฎหมายปกติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงไม่สามารถขจัดความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เพราะการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความขัดแย้งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เพื่อให้วินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดหลักการในการนิรโทษกรรม ประกอบด้วย (ร่างมาตรา 3)

(1) ลักษณะของการกระกระทำ มี 2 กรณี คือ 1) เป็นการกระทำใด ๆ ของผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง หรือ 2) ไม่ได้เป็นการกระทำของผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง แต่การกระทำนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง ตามประกาศของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม

(2) ช่วงระยะเวลาของการกระทำ เป็นกรณีที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

(3) มูลเหตุและผลของการกระทำ การได้รับนิรโทษกรรมต้องเป็นลักษณะและช่วงระยะเวลาของการกระทำตามข้อ (1) และ (2) ข้างต้น โดยไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือแสดงความคิดเห็น หากเป็นความผิดตามกฎหมายที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยมี “มูลเหตุจูงใจทางการเมือง” ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดโดยสิ้นเชิง

(4) เงื่อนไขของการกระทำ การนิรโทษกรรมนี้ให้ดำเนินการเท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

2. กำหนดช้อยกเว้นเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำดังต่อไปนี้ได้รับการนิรโทษกรรม คือ

(1) การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดจนการสลายการชุมนุม ไม่ว่าจะได้กระทำการในฐานะเป็นผู้สั่งการหรือผู้ปฏิบัติการ และไม่อาจจะกระทำในขั้นตอนใด อันเป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุ (2) การกระทำความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการกระทำโดยประมาท และ (3) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในความผิดนั้นด้วย (ร่างมาตรา 4)

3. กำหนดกลไกในการนิรโทษกรรมโดยให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม มีองค์ประกอบจำนวน 9 คน ซึ่งประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานกรรมการ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธาน กรรมการ และให้บุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยคณะรัฐมนตรี จำนวน 1 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 คน ผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาในศาล ยุติธรรม ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 1 คน ตุลาการหรืออดีตตุลาการในศาล ปกครอง ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 1 คน และพนักงาน อัยการหรืออดีตพนักงานอัยการ ซึ่งได้รับเลือกโดยคณะกรรมการอัยการ จำนวน 1 คน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการและเลขานุการ (ร่างมาตรา 5)

4. กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม คือ (1) วินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ผู้กระทำมีมูลเหตุจูงใจ ทางการเมือง และ (2) วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้ได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา 3 (ร่างมาตรา 7)

5. กำหนดให้การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับ นิรโทษกรรม ผู้ได้รับนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ย่อมไม่สามารถเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ อันเป็นผลจากการที่ตนได้รับนิรโทษกรรมได้ทั้งสิ้น (ร่างมาตรา 11)

6. กำหนดให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลเอกชน ในการฟ้องคดีแพ่งจากการกระทำของผู้ได้รับนิรโทษกรรม พระราชบัญญัตินี้จะไม่ตัดสิทธิ ของบุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากการกระทำของ บุคคลซึ่งพ้นจากความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย (ร่างมาตรา 12)

7. กำหนดให้กฎหมายลำดับรองและการกระทำต่าง ๆ ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยกำหนดให้ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือ การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ไม่อยู่ในบังคับของ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ร่างมาตรา 13 วรรคหนึ่ง)

8. กำหนดให้ผู้ได้รับความเดือดร้อน เสียหายจากกฎหมายลำดับรองและการกระทำต่าง ๆ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด โดยกำหนดให้ผู้ได้รับความเดือดร้อน เสียหาย หรืออาจจะเดือด ร้อยหรือเสียหายจากระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัย ชี้ขาดฯ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยโดยเร่งด่วน ซึ่งต้องแล้วเสร็จภายในระยะเวลาสามสิบวัน (ร่างมาตรา 13 วรรคสอง)

2. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

2.1 ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

- 1) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- 2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- 3) สำนักงานศาลยุติธรรม
- 4) สำนักงานศาลปกครอง
- 5) สำนักงานอัยการสูงสุด
- 6) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 7) พรรคการเมือง

2.2 ผู้เกี่ยวข้องโดยอ้อม

- กระทรวงยุติธรรม

2.3 ผู้เกี่ยวข้องทั่วไป

- 1) ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง
- 2) ประชาชนทั่วไป

3. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

3.1 ท่านเห็นด้วยกับหลักการนิรโทษกรรมสำหรับความผิดตามกฎหมายที่ผู้กระทำได้กระทำไป โดยมีเงื่อนไขและมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองตามร่างมาตรา 3 หรือไม่ อย่างไร

3.2 ท่านเห็นด้วยกับข้อยกเว้นสำหรับการกระทำบางการกระทำที่ไม่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างมาตรา 4 หรือไม่ อย่างไร

3.3 ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีกลไกในการนิรโทษกรรม โดยให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 5 หรือไม่ อย่างไร

3.4 ท่านเห็นด้วยกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 7 ซึ่งกำหนดให้วินิจฉัยกรณีการกระทำผิดอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง หรือกรณีมีข้อสงสัยว่าการกระทำใดอยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับการนิรโทษกรรมหรือไม่ อย่างไร

3.5 ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ในกรณีที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยให้ได้รับการนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 8 หรือไม่ อย่างไร

3.6 ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดวิธีการเพื่อให้สละสิทธิการได้รับนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 9 หรือไม่ อย่างไร

3.7 ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในการที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ตามร่างมาตรา 11 และไม่เป็น การตัดสิทธิของบุคคลเอกชนในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากการกระทำของบุคคลซึ่ง พ้นจากความ รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ ตามร่างมาตรา 12 หรือไม่ อย่างไร

3.8 ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คาวินิจฉัย มติหรือการกระทำ ของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดฯ ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง แต่หากมีผู้เดือดร้อน เสียหาย ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ ตามร่างมาตรา 13 หรือไม่ อย่างไร

3.9 ท่านเห็นว่าที่ผ่านมาการที่รัฐได้กล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนที่แสดงออก ซึ่งความคิดเห็นอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ หรือก่อให้เกิดปัญหา หรือไม่ อย่างไร และการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

3.10 ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

4. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

4.1 กรอบระยะเวลาดำเนินการสำหรับการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ ผลกระทบ จำนวน 60 วัน ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2566 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2566 โดยมีการรับฟัง ความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM นอกจากนี้ได้ขออนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการรับฟังความคิดเห็นออกไปอีก 15 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2567 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2567

4.2 วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(1) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาและส่งประเด็นไปรับฟังความคิดเห็น จากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

(1.1) ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน 2566 ถึง วันที่ 9 ธันวาคม 2566

(1.2) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

(1.3) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

1. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
2. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
3. สำนักงานศาลยุติธรรม
4. สำนักงานศาลปกครอง
5. สำนักงานอัยการสูงสุด
6. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
7. กระทรวงยุติธรรม
8. พรรคการเมือง

(2) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น

การสัมภาษณ์ หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมาย ซึ่งมีการสมัครเพื่อให้ความเห็นทางกฎหมาย โดยส่งหนังสือเชิญทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และประสานงาน จำนวน 71 คน และดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM

5. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

5.1 ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

(1) จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th โดยมีผู้เข้าชมจำนวน 24,268 คน และมีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 626 คน

1. เพศ

ชาย จำนวน 356 คน (56.87%)

หญิง จำนวน 238 คน (38.02%)

2. อายุ (ปี)

20 หรือต่ำกว่า จำนวน 20 คน (3.19%)

21 - 30 จำนวน 108 คน (17.35%)

31 - 40 จำนวน 140 คน (22.36%)

41 - 50 จำนวน 137 คน (21.88%)

51 - 60 จำนวน 125 คน (19.97%)

61 ขึ้นไป จำนวน 70 คน (11.18%)

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 67 คน (10.70%)

มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน 155 คน (24.76%)

ปริญญาตรี จำนวน 262 คน (41.85%)

สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 112 คน (17.89%)

4. อาชีพ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 69 คน (11.02%)

ข้าราชการบำนาญ จำนวน 22 คน (3.51%)

ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 185 คน (29.55%)

เกษตรกร จำนวน 96 คน (15.34%)

รับจ้าง จำนวน 144 คน (23.00%)

นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 38 คน (6.07%)

อื่น ๆ โปรดระบุ จำนวน 41 คน (6.55%)

5. ท่านเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินี้ในฐานะใด

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 คน (0.32%)

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จำนวน 0 คน (0%)

สำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 0 คน (0%)

สำนักงานศาลปกครอง จำนวน 0 คน (0%)

สำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 0 คน (0%)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 คน (0.16%)

พรรคการเมือง จำนวน 0 คน (0%)

กระทรวงยุติธรรม จำนวน 0 คน (0%)

ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน (0.32%)

ประชาชนทั่วไป จำนวน 592 คน (94.57%)

(2) จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

1. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
2. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
3. สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
4. สำนักงานศาลยุติธรรม
5. สำนักงานอัยการสูงสุด
6. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
7. พรรคการเมือง

5.2 ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมถึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยสัมภาษณ์ผู้ลงทะเบียนเพื่อให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน Zoom สรุปได้เป็นรายประเด็น ดังนี้

1. ทานเห็นด้วยกับหลักการนิรโทษกรรมสำหรับความผิดตามกฎหมายที่ผู้กระทำได้กระทำไป โดยมีเงื่อนไขและมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองตามร่างมาตรา 3 หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 162 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - การดำเนินคดีที่ผ่านมาเป็นการกลั่นแกล้ง ไม่ให้แสดงความเห็นทางการเมือง - การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่ควรเป็นความผิด และสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองเป็นควรเป็นเหตุให้เกิดคดี - การแสดงออกทางการเมืองอย่างสันติ ไม่ทำร้ายผู้อื่น ควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน - เพื่อก้าวข้ามความขัดแย้ง โดยปล่อยให้ผู้เห็นต่างออกจากเรือนจำ - ความขัดแย้งทางการเมืองต้องหยุด - ความเห็นต่างทางการเมืองมิใช่ความผิด	มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 417 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้วจากสิ่งที่ทำ - กฎหมายจะล้มเหลว และนำไปสู่การชุมนุม ที่เป็นการแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - กฎหมายมีไว้เพื่อลงโทษผู้กระทำผิด ที่ขัดหรือแย้งต่อศีลธรรม กฎ ระเบียบหรือกติกาของสังคม - กฎหมายเดิมดีอยู่แล้ว - กฎหมายนี้กระทบต่อความมั่นคง - การกระทำผิดสมควรได้รับบทลงโทษ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- ความเห็นต่างทางการเมืองเป็นสิทธิ - หลักการดังกล่าวจะช่วยลดความขัดแย้ง ไม่แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย เพื่อประเทศจะได้เดินหน้าต่อไปได้ และทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - ต้องการให้ร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านเพื่อคืนความเป็นธรรมแก่นักโทษทางการเมือง ซึ่งถูกรัฐกระทำโดยมิชอบตลอดมา และที่ผ่านมาการลงโทษในการกระทำผิดดังกล่าวไม่มีความเหมาะสม - ทุกกลุ่มทุกฝ่ายจะได้รับการนิรโทษกรรม เป็นผลดีในการเริ่มต้นขจัดความขัดแย้ง และความยุติธรรม - บุคคลไม่ควรต้องได้รับโทษเหตุเพราะความขัดแย้งทางการเมืองหรือทางความคิด ทุกคนควรมีอิสรภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะความคิดเห็นทางการเมือง - ประชาชนทุกคนควรมีสื่อหรือออกความเห็นอย่างเท่าเทียมกัน แม้จะเป็นความคิดเห็นทางการเมืองก็ตาม - ประชาชนควรสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ - ประชาชนไม่ควรถูกลงโทษทางอาญาเพราะแสดงความเห็นและวิจารณ์สถาบันทางการเมือง - รัฐไม่เป็นธรรม และทำผิดต่อพลเมือง - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - สมควรมาก มีเหตุผลมาก / ดีมาก เหมาะสมสมควร - การเมืองต้องมีหลัก - เนื้อหาที่กำหนดระยะเวลาเกี่ยวกับการชุมนุมนั้น ครอบคลุมกับสถานการณ์ทางการเมือง - เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกทางประชาธิปไตย - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เป็นการแสดงออกตามรัฐธรรมนูญ - เป็นการแสดงออกทางการเมืองซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน - เป็นประชาชนที่มีสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงออกทางการเมือง	- การกระทำผิดในเรื่องการชุมนุมตามที่กฎหมายบัญญัติ - การชุมนุมประท้วงมีความรุนแรงที่ละเมิดต่อกฎหมาย หากมีการนิรโทษกรรมเท่ากับว่าผู้กระทำผิดโดยเจตนาจะอยู่เหนือกฎหมายบ้านเมือง - การที่กระทำผิดควรได้รับการลงโทษ ไม่ว่าความผิดจะมากหรือน้อยให้พิจารณาตามความผิดที่กระทำ - คนกระทำผิดต่อกฎหมายควรได้รับโทษ - คนทำความผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายมากขึ้น - คนทำความผิดไม่ว่าจะเหตุการณ์ใด ๆ ควรได้รับการลงโทษตามกฎหมาย - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - คนผิดไม่ควรได้รับการยกเว้นโทษ - ควรพิสูจน์ในประเด็นความผิดให้ชัดเจนก่อนเข้าสู่กระบวนการ และควรระบุให้ชัดเจนว่าความผิดด้านใดบ้างที่เข้าข่ายในกรณีนี้ ไม่ควรเอาไปพ่วงกับกรณีมาตรา 112 กรณีเรื่องความมั่นคง และกรณีการใช้อำนาจที่ผิดของข้าราชการและนักการเมือง - ควรเคารพกฎหมาย - ควรให้มีการลงโทษเช่นเดิม - ควรได้รับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดกฎหมายต้องรับผิดชอบ ไม่ใช่แก้กฎหมายเอื้อคนทำผิด - ทำผิดกฎหมายต้องรับโทษในการกระทำของตนเอง ดังกฎแห่งกรรมว่าไว้ ทำกรรมใดต้องได้รับผลกรรมนั้น - ทำผิดกฎหมายแล้วทำไมไม่ต้องรับโทษ หากนิรโทษกรรมแล้วกฎหมายจะศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างไร - ทำผิดกฎหมายก็ต้องรับโทษ ไม่ใช่มาแก้กฎหมายเพื่อให้พ้นโทษ - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรม ใครจะไปกลัวกฎหมาย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน/เป็นสิทธิในการแสดงออกพื้นฐาน - เป็นเรื่องที่เราควรทำเพื่อเดินหน้าพัฒนาประเทศไทย คึ้นเยาวชนและผู้มีศักยภาพสู่สังคม - เพราะถูกต้องดีแล้ว - เพราะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน - เพราะเป็นสิทธิที่แสดงออกได้ - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เหมาะสมกับสถานการณ์แล้ว - เป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย/เห็นด้วยตามร่างที่เสนอมาร - เห็นด้วยอย่างมาก - เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อบ้านเมืองจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - แก้ปัญหาความขัดแย้ง - ไม่ควรมีการจำคุกผู้เห็นต่าง/ไม่ควรมีใครต้องรับโทษจากความเห็นต่าง (เว็บไซต์)	- ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดก็ต้องรับผิดชอบได้ไม่เคยตัว และไม่ทำซ้ำ - ทำผิดโดยไตร่ตรองไว้ก่อน กฎหมายควรที่จะศักดิ์สิทธิ์ - ทุกการกระทำ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ - ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง เพื่อสังคมจะได้พัฒนา - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย - บ้านเมืองควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง - ผิดก็คือผิด ต้องได้รับโทษ - ผู้กระทำความผิด ควรเข้าสู่กระบวนการและมีการพิจารณาลงโทษตามควรแก่กรณี กฎหมายปกติใช้ได้ดียอยู่แล้ว - ผู้กระทำทำผิดกฎหมายอย่างชัดเจน ไม่ต้องมาอ้างการเมือง - ผู้ทำผิดควรได้รับการลงโทษ ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด - ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายควรได้รับโทษตามกระบวนการไต่สวน ไม่ควรได้รับการยกเว้นก่อนการพิจารณา - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ซึ่งไม่ใช่เรื่องทางการเมือง - มีกฎหมายอื่นบังคับใช้ดีอยู่แล้ว - มีกระบวนการศาลยุติธรรมอยู่แล้ว - มีนักการเมืองเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการทำให้เป็นช่องทางให้นักการเมืองนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง - รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดแล้วยังทำควรได้รับโทษตามกฎหมาย - หมิ่นประมาทสถาบันเป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - อาจมีการนิรโทษกรรมครอบคลุมไปถึงส่วนที่ไม่ได้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองด้วย และการร่างกฎหมายเพื่อนิรโทษกรรมการกระทำไปถึง พ.ศ. 2549 นั้นกว้างเกินไป

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- เกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสูงสุด - เจตนาของการมีกฎหมายส่อไปในทางบิดเบือนกฎหมาย - เป็นการส่งเสริมการกระทำผิดกฎหมาย - เพราะบางคนไม่ได้ชุมนุมเนื่องจากความคิดเห็นต่างทางการเมือง - การมีกฎหมายนี้แม้พิสูจน์ทราบไม่ได้ว่าเป็นการรับอามิสสินจ้างมา แต่การกระทำดังกล่าวอาจได้รับประโยชน์ทางด้านนโยบายอื่น ๆ - เมื่อกระทำผิดกฎหมายก็ต้องรับโทษหรือผลของการกระทำนั้น ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ - เหตุจูงใจทางการเมืองเป็นผู้อ้างของผู้กระทำผิด - ควรให้จบที่ศาล - ให้เข้าสู่กระบวนการปกติ ไม่ต้องมีการนิรโทษกรรม ผิดหรือถูกก็ว่ากันไปตามหลักฐาน - ไม่ควรนิรโทษกรรม เพราะไม่ใช่คดีเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง แต่เป็นคดีอาญานิรโทษกรรมไม่ได้ - ไม่ควรนิรโทษกรรม ใครทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย - ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกกรณี - ไม่คิดว่าการนิรโทษกรรมจะช่วยให้บ้านเมืองดีขึ้น - ไม่จำเป็นต้องนิรโทษกรรม - ไม่เห็นด้วย/ไม่ยินยอม - ไม่ช่วยคนผิด - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา และกระทบความมั่นคง - ไม่ตกลงทุกกรณี - ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรมทุกมาตรา - ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง - ไม่รับร่างนิรโทษกรรม - ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายนิรโทษกรรม ใครทำผิดก็ต้องรับโทษตามกฎหมาย เพราะฉะนั้น เมื่อไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ ประเด็นคำถามอื่นก็ไม่มี ความจำเป็นแต่อย่างใด - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ที่โดนตัดสิทธิ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมคนผิด - เห็นพ้องกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี (เว็บไซต์)
- เห็นพ้องในหลักการ เนื่องจากเป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน (สำนักงานศาลยุติธรรม)	
- ในปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมามีผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมือง รวมทั้งหมดจำนวนประมาณ 1,902 คน มีจำนวนคดีทั้งหมดประมาณ 1,203 คดี โดยเป็นคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 มีผู้กระทำความผิด 242 ราย เป็นจำนวน 262 คดี และเป็นคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 มีผู้กระทำความผิด 130 ราย เป็นจำนวน 41 คดี นอกจากนี้เป็นคดีตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มีผู้กระทำความผิด 1,469 ราย เป็นจำนวน 633 คดี และเป็นคดีตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มีผู้กระทำความผิด 144 ราย เป็นจำนวน 79 คดี เป็นต้น ซึ่งคดีที่เกิดขึ้นมีผู้ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการบังคับใช้ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกินกว่าเหตุ ซึ่งขัดต่อหลักการในเรื่องสิทธิและ	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
เสรีภาพของประชาชน จึงเป็นการดีที่จะมีการนิรโทษกรรมในคดีความผิดเหล่านี้ - ในมุมมองของคนรุ่นใหม่จากการทำวิจัยมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า คดีทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นคดีที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ หลากหลายคดีคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นคดีทางการเมือง ดังนั้น จึงควรมีการเสนอให้มีการนิรโทษกรรมตั้งแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจนถึงกลุ่มปัจจุบัน เพราะเป็นปัญหาที่เรื้อรังในสังคมไทย และมุมมองคนรุ่นใหม่เห็นว่า หลาย ๆ คดีมิใช่คดีที่ทำลายความมั่นคงของรัฐ แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง - กฎหมายต่าง ๆ ที่ออกในช่วงการมีอำนาจของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เช่น พระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 รวมถึงพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีการบังคับใช้อย่างมากในช่วงดังกล่าว เช่น การฝ่าฝืนการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงด้วยกำลังไฟฟ้า มีการกำหนดอัตราโทษปรับไม่เกิน 200 บาท ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้มีการดำเนินคดีและมีการต่อสู้ทางคดีถึง 3 ปี การดำเนินคดีเหล่านี้ค่อนข้างรบกวนการดำรงชีวิตของประชาชนในการใช้สิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้มีคดีที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมหลายเหตุการณ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบันที่ส่งผลกระทบกับประชาชนจำนวนมาก จึงสมควรมีการนิรโทษกรรม เพื่อเดินหน้าและพัฒนาการเมืองไทยให้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้โดยรวม	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)	
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้วกฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำเลียนแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบาให้เป็นดุลยพินิจของศาล (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 1

- ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. ที่เสนอมาเพื่อรับฟังความคิดเห็นนั้นเป็นกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ ตั้งแต่กระบวนการสอบสวน ฟ้องคดี และการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาและจะต้องมีการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ โดยการนำพยานหลักฐานมานำสืบในชั้นศาล แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวตามมาตรา 3 และมาตรา 5 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ซึ่งประกอบด้วยกรรมการเพียง 9 คน โดยที่คณะกรรมการฯ สามารถใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดทางกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองได้อย่างกว้างขวาง และมีอำนาจประกาศกำหนดให้การกระทำที่มีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมาย อันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการดังกล่าวยังไม่มีมีความชัดเจนว่ากรณีที่บุคคลจะได้รับการนิรโทษกรรมมีกรณีใด หรือกรณีใดที่จะทำให้บุคคลพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง ซึ่งมูลเหตุจูงใจทางการเมืองมีความหมายและขอบเขตเพียงใด และพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศหมายถึงพันธกรณีใดบ้าง กฎหมายจึงควรจะต้องกำหนดไว้โดยชัดเจนว่ากรณีใดบ้างที่จะได้รับการนิรโทษกรรม ดังนั้น การกำหนดให้คณะกรรมการใช้ดุลยพินิจออกประกาศของคณะกรรมการฯ เพื่อบังคับให้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอาจเป็นการเลือกปฏิบัติ และอาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้การตรากฎหมายต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงมีข้อพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่เสนอมาเพื่อรับฟังความเห็นนี้ยังขาดความชัดเจนอาจจะมีได้เป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ (สำนักงานอัยการสูงสุด)

2. ท่านเห็นด้วยกับข้อยกเว้นสำหรับการกระทำบางการกระทำที่ไม่ได้รับการนิรโทษกรรม
ตามร่างมาตรา 4 หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 163 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - การกระทำของผู้มีอำนาจเหนือประชาชนต้อง ได้รับการตรวจสอบตามกฎหมาย - การทำร้ายชีวิตประชาชนต้องรับโทษ - การดำเนินคดีที่ผ่านมาเป็นการกลั่นแกล้งไม่ให้ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยเจ้าหน้าที่รัฐ - การทำร้ายชีวิตผู้บริสุทธิ์กลางเมือง ไม่ควร ได้รับการนิรโทษกรรม ควรมีการสืบหาข้อเท็จจริง เพื่อสร้างเป็นธรรมให้กับผู้สูญเสีย - เห็นด้วยกับการมีข้อยกเว้น - ควรพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป - ควรมีการลงโทษตามบทกฎหมายเดิม ณ วันที่ กระทำความผิด - ต้องการให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านเพื่อคืน ความเป็นธรรมให้แก่นักโทษการเมือง ซึ่งถูกรัฐ กระทำโดยมิชอบ - ถือว่าถูกต้องตามหลักกฎหมายทั่วไปแล้ว - ถ้าบุคคลนั้นมีมูลเหตุจูงใจแอบแฝงก็ควรได้รับ การลงโทษในเหตุแห่งโทษตามสมควร - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - บางการกระทำเป็นการอาศัยอำนาจโดยใช้ ความรุนแรงที่เกินกว่าเหตุ - ผู้กระทำที่เกินกว่าเหตุไม่ควรได้รับการยกเว้นโทษ - ผู้ที่กระทำเกินขอบเขตต้องรับผิด - มีเหตุผล และสมควรมาก ๆ - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - หากการกระทำใดเป็นความผิดต่อร่างกายที่มีได้ มาจากการป้องกันตัวย่อมต้องรับผิด - เจ้าหน้าที่บ้านเมืองมีหน้าที่ปกป้องประชาชน การกระทำตามคำสั่งที่ลูก่ออำนาจสมควรถูกลงโทษ ทางอาญาและแพ่ง	มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 407 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - ควรกำหนดว่าคดีอาญาความผิดต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ทั้งของราชการและ บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม รวมถึง กรณีมีอาวุธปืน ระเบิด และสิ่งเทียมอาวุธ และ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ต้องไม่ได้รับการนิรโทษกรรม นอกจากนี้หาก เจ้าหน้าที่รัฐที่ทำหน้าที่ตามมาตรฐานสากล ให้มี ข้อยกเว้นไม่ต้องรับโทษ แต่ถ้าดำเนินการที่ไม่ ถูกต้องตามหลักการย่อมต้องรับผิด และไม่ได้รับ การนิรโทษกรรม - กฎหมายจะล้มเหลว นำไปสู่การชุมนุมเพื่อ แบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายเดิมคืออยู่แล้ว - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย - กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่มีความครอบคลุม และ มีการกำหนดประเภทความผิดไว้อยู่แล้ว - กฎหมายมีไว้ลงโทษผู้กระทำผิดที่กระทำขัด หรือแย้งศีลธรรม กฎ ระเบียบหรือกติกาของสังคม - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - กฎหมายนี้เปิดโอกาสให้คนทำผิดโดยหวังผล ทางการเมืองสามารถกระทำความผิดได้ ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อผู้อื่นและชาติบ้านเมือง ควรเพิ่ม โทษสถานหนักแก่ผู้แสดงออกทางการเมืองโดยใช้ ความเท็จ - กระทบความมั่นคง - กระทำผิด เมื่อถูกตัดสินต้องได้รับการลงโทษ - การกระทำผิดไม่ควรได้รับการยกเว้นโทษ ในบางกรณี - การกระทำความผิดไม่เกี่ยวกับการเมือง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรม - เจ้าหน้าที่สลายการชุมนุมด้วยความรุนแรงและการกระทำความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา รวมถึงการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 เป็นการกระทำที่รุนแรง จึงต้องรับผิด - เป็นการกระทำโดยเจตนา - เป็นบทเรียนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ จะได้ไม่เกิดขึ้นอีก - เหมาะสมดีและเพื่อความยุติธรรม - เพราะเป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วยกับข้อยกเว้น และเห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย - เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่งเพื่อบ้านเมืองจะได้ไม่ขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - แก้ปัญหาความขัดแย้ง - ไม่ควรมีทางออกสำหรับคนทำผิดเพราะมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้วจากสิ่งที่ทำ - เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเกินขอบเขตไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรม (เรือบไชต์)	- การนิรโทษกรรมไม่ควรมีข้อยกเว้น การแสดงความทางการเมืองควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับโทษ/คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - คนมาแล้วจึงทำผิด ควรได้รับโทษ มิฉะนั้นจะกระทำความผิดซ้ำ - ต้องมีการยกเว้นโทษเพื่อเหตุใด ควรรับโทษอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม - ต้องลงโทษทุกกรณีตามความผิดที่กระทำ - ต้องลงโทษให้เด็ดขาด - ทำผิดกฎหมายอาญาไม่สมควรนิรโทษกรรม - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรมใครจะไปเกรงกลัวต่อกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผิด/ทำผิดต้องรับโทษ - ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดก็ต้องรับผิดชอบจะได้ไม่เคยตัว - ทำผิดต้องรับโทษ เจ้าหน้าที่รัฐทำตามหน้าที่แล้วจะให้รับโทษ ส่วนผู้อื่นทำผิดแล้วไม่ต้องรับโทษจะมีกฎหมายไว้ทำไม - ทำผิดรับโทษ/ทำผิดแล้วควรรับโทษเหมือนกัน - ทุกการกระทำที่ผิด ไม่ควรเว้นโทษ - ทุกการกระทำผู้กระทำได้รับผิดชอบ - ทุกคนต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง - ทุกอย่างต้องเป็นไปตามกฎหมาย ไม่ควรยกเว้น - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย - ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อ/ปฏิเสธทุกมาตรา - ผิดต้องรับโทษ/ผิดคือผิด - ผู้ต้องหาควรผ่านการไต่สวนจากกระบวนการยุติธรรมตามขั้นตอน - ผู้ทำผิดควรได้รับการลงโทษ ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด การทำผิดจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ควรต้องได้รับการลงโทษตามความเหมาะสม

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม - หมิ่นประมาทสถาบันเป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - เจตนาทำผิดอยู่แล้วจะเว้นโทษทำไม - เจ้าหน้าที่กระทำตามกฎหมายแต่กลับต้องรับผิด ในกรณีเกินสมควรแก่เหตุเป็นเรื่องพิสูจน์ยากมาก - เจ้าหน้าที่ทำตามระเบียบขั้นตอน ร่างนี้เห็นคนไม่เท่ากัน - เปื่อการเมืองที่ไม่เห็นความสำคัญของประชาชน - เป็นหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรม - เพราะกฎหมายมีบทบัญญัติที่ชัดเจนอยู่แล้ว ถ้าไม่ทำผิดก็ไม่มีปัญหา - เมื่อกระทำผิดกฎหมายต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น - เมื่อทำแล้วผิดจริงควรรับโทษตามกระบวนการของกฎหมาย ไม่ควรละเว้น - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - ให้จบที่ศาล/ให้พิสูจน์กันด้วยหลักฐาน - ไม่ควรมีข้อยกเว้น/ไม่ควรมีสองมาตรฐาน/ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม - ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม - ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้นทุกกรณี - ไม่คิดว่าการนิรโทษกรรมจะทำให้การเมืองดีขึ้น - ไม่จำเป็นและไม่เห็นชอบร่างนี้ - ไม่ชอบเวลาคนทำผิดแล้วไม่ติดคุก - ไม่ช่วยคนผิด/ไม่ช่วยคนผิด ไม่สำนึก - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่ตกลง/ไม่ตกลงทุกกรณี/ไม่ตกลงอย่างยิ่ง - ไม่ต้องยกเว้นความผิดให้ใคร - ไม่ทำผิดจะต้องมาขอยกเว้นเพื่ออะไร - ไม่มีข้อยกเว้น/ไม่ยอมรับ/ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ/ไม่ยอมรับทุกมาตรา/ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่ยินยอม/ไม่ยินยอมทุกกรณี/ไม่ยินยอมทุกข้อ/ไม่ยินยอมทุกมาตรา - ไม่ยินยอมนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่ยินยอมอย่างยิ่ง - ไม่รับร่าง/ไม่รับร่างนิรโทษกรรม/ไม่รับร่างนิรโทษกรรมสุดซอย - ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกข้อ/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนร่างนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง - ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - ไม่เห็นด้วยทั้งฉบับ/ไม่เห็นด้วยทั้งฉบับ/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม ไม่ต้องมีข้อยกเว้นใดทั้งนั้น - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 - ไม่เห็นด้วยกับนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยกับนิรโทษกรรมทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง - ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการนิรโทษกรรมคนผิด/ไม่เห็นพ้อง (เว็บไซต์)
- เนื่องจากการกระทำที่ได้รับการยกเว้นอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือละเมิดกติการะหว่างประเทศ เช่น ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) เป็นต้น จึงไม่ควรให้การกระทำดังกล่าวได้รับการนิรโทษกรรม และเห็นพ้องด้วยในหลักการที่ให้การกระทำที่ยังไม่เป็นที่ยุติโดยชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำอันเกิดจากมูลเหตุจูงใจ	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ทางการเมืองและเหมาะสมที่จะได้รับการนิรโทษกรรมหรือไม่ ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมที่ออกประกาศตามร่างมาตรา 3 และร่างมาตรา 7 ต่อไป (สำนักงานศาลยุติธรรม)	
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม โดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำเลียนแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบา ก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)
- ข้อเท็จจริงที่ผ่านมา โดยขอยกตัวอย่าง ใน พ.ศ. 2563 เป็นหลัก ซึ่งหากเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำการจริงย่อมไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของผู้กระทำการที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำการ “เพื่อ” ประชาชน มิใช่กระทำการ “ต่อ” ประชาชน - ร่างมาตรา 4 ทั้งสามอนุมาตรานี้กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ สำหรับให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อมิให้ได้รับการนิรโทษกรรม ซึ่งประเด็นนี้เห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้โดยหาจุดตรงกลางร่วมกัน เพื่อให้บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่มีผู้ไม่เห็นด้วยกับกรณีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และมาตรา 116 ซึ่งไม่เข้าข้อยกเว้นนี้ เห็นว่า ทั้งสองมาตรามีปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากการชุมนุมตั้งแต่ พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา เนื่องจากประชาชนมีทัศนคติต่อการแสดงออกทางการเมืองตามอุดมการณ์อันเป็นไปตามภูมิทัศน์ของสถานการณ์นั้น ๆ	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)	

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 2

(1) บทบัญญัติตามร่างมาตรา 4 ซึ่งเป็นข้อยกเว้นในการได้รับนิรโทษกรรมนั้นอาจสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อกลั่นแกล้งทางการเมืองได้ (ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)

(2) ร่างมาตรา 4 (1) กำหนดข้อยกเว้นในการได้รับนิรโทษกรรมกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดจนการสลายการชุมนุม ไม่ว่าจะการทำให้ในฐานะเป็น “ผู้สั่งการ” หรือ “ผู้ปฏิบัติการ” ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของทหารและตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องกระทำการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ ฉะนั้น การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะผู้ปฏิบัติการ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยไม่เข้าข้อยกเว้นในการได้รับนิรโทษกรรมนั้น มีประเด็นต้องพิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะ “ผู้ปฏิบัติการ” จากข้อเท็จจริงที่ผ่านมากรณีที่มีปฏิบัติหน้าที่ที่เกินเลยหรือนอกเหนือจากที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งการ อันเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ เช่น ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ควบคุมการชุมนุมให้เป็นไปด้วยความสงบ หรือใช้วิธีการจับกุม แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการเลือกใช้วิธีการทำร้ายผู้ชุมนุม เป็นต้น ซึ่งเรื่องนี้เป็นประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณาขอบเขตของร่างมาตรา 4 ด้วยเช่นกัน (ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)

3. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีกลไกในการนิรโทษกรรม โดยให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 5 หรือไม่อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 160 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - คณะกรรมการมีองค์ประกอบมาจากหลายฝ่าย ซึ่งมีความเหมาะสมแล้ว - คณะกรรมการมีความเหมาะสมแล้ว - คณะกรรมการมาจากทุกภาคส่วนที่ประกันได้ว่าไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลใด - ควรมีคณะกรรมการชี้ขาดการกระทำผิดเนื่องจากเป็นเรื่องเฉพาะกรณี - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ได้ส่วนถือว่ามีเหมาะสม	- มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 410 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - คณะกรรมการไม่ใช่ศาล การชี้ขาดการกระทำผิดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง อาจส่งผลกระทบได้ - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้วจากสิ่งที่ทำ - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายจะล้มเหลว นำไปสู่การชุมนุมเพื่อแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- มีการพิจารณาเป็นรายคดี - มีเหตุผลที่เหมาะสม - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - ลดภาระศาล และสภาระประชาชน - สมควรมาก ๆ /สมควรอย่างยิ่ง - องค์ประกอบของคณะกรรมการไม่เป็นฝ่ายรัฐบาลจนเกินไป - เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็น - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เพราะยังมีส่วนยึดโยงกับประชาชน - เพื่อความรอบคอบรัดกุม - เพื่อความรอบคอบในการวินิจฉัย - เพื่อเพิ่มความสมดุลของเหตุและผล เพื่อให้การวินิจฉัยมีผลสรุปออกมาเป็นกลางมากที่สุด - เพื่อให้การพิจารณาเงื่อนไขเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย - เพื่อให้เกิดกระบวนการพิจารณา - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เพราะเป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เนื่องจากการกำหนดให้มีกลไกในการนิรโทษกรรม - เพื่อบ้านเมืองจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - เห็นด้วยตามร่างที่เสนอมา/เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย - เห็นด้วย/เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง - แก้ความขัดแย้ง/แก้ปัญหาความขัดแย้ง - ให้เป็นไปตามแบบแผน - ไม่ควรมีใครติดคุกเพราะมีความคิดเห็นต่าง (เว็บไซต์)	- กฎหมายเดิมดีอยู่แล้ว - กระทบความมั่นคง - เนื่องจากอาจนำผู้ที่เป็นฝ่ายเดียวกับผู้กระทำผิดมาเป็นกรรมการ - กลไกที่มีอยู่ดีอยู่แล้ว - กระทำความผิดได้ต้องรับผลของการกระทำนั้น - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - ควรเพิ่มโทษให้หนักในทุกกรณี - ควรใช้กระบวนการพิจารณากฎหมาย ณ วันที่มีการกระทำความผิดกฎหมาย - ควรไปตัดสินที่ศาล - คัดค้านการนิรโทษกรรม ไม่ต้องการตั้งหน่วยงานใดมาเพื่อหาทางช่วยเหลือทั้งนั้น - คิดมาแล้วจึงได้ทำผิด จึงต้องรับโทษเพื่อจะได้ไม่กระทำซ้ำ - ไม่ควรมีกฎใด ๆ เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - เนื่องจากจะมีการใช้เป็นข้ออ้างในการทำผิดกฎหมาย เพื่อเอาเปรียบผู้อื่น - ซ้ำซ้อนกับกระบวนการยุติธรรม - ต้องรับโทษ/ต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย/ต้องได้รับการลงโทษก่อน - การมีกฎหมายนี้เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้คนทำผิด - ทำผิดกฎหมายแล้วมีการนิรโทษกรรม ใครจะไปเกรงกลัวกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผลทางกฎหมาย/ทำผิดก็ควรรับผิดชอบ/ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย/ทำผิดต้องรับโทษทางกฎหมายทุกคน/ผิดต้องรับโทษ - ทุกการกระทำผู้กระทำต้องรับผิดชอบ - ทำผิดก็ต้องรับผิดชอบจะได้ไม่เคยตัว - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- นิรโทษกรรมไม่ได้ช่วยทำให้ผู้ถูกตัดสินว่ากระทำผิดดีขึ้นได้ ที่ผ่านมายังไม่พบว่ามี การสำนึกผิดแต่อย่างใด - ปฏิบัติตามกฎหมายด้วยวิธีการปกติ ไม่จำเป็นต้องมีการตั้งคณะกรรมการ - ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธการนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อ - ปัจจุบันมีกลไกการตรวจสอบอยู่แล้ว - การกระทำผิดก็คือผิด ไม่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ เนื่องจากศาลมีหน้าที่ตัดสินคดีอยู่แล้ว - ผู้กระทำความผิดควรได้รับการลงโทษ ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับผู้ที่ไม่ได้กระทำผิด จึงไม่ต้องมีคณะกรรมการวินิจฉัย - ผู้ที่กระทำผิดตามที่ศาลได้ตัดสิน ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ในศาลได้ ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรม - ผู้มีส่วนได้เสียหรือนักการเมืองไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้อง - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - มีกระบวนการปกติที่พิสูจน์หลักฐานอยู่แล้ว - ศาลเป็นผู้ตัดสินก็พอแล้ว - สิทธิการแสดงออกทางการเมืองไม่ควรได้รับโทษ ผู้ที่ได้รับโทษควรได้รับการปล่อยตัวทันที - ไม่ควรใช้คำว่า นิรโทษกรรม เพราะไม่ควรเป็นความผิดตั้งแต่แรก - การหมิ่นปณรมาทสถาบันเป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - หากมีการโน้มเอียงหรือเลือกข้างย่อมทำให้เกิดความยุติธรรม - อย่าบิดเบือนกฎหมาย - เป็นการเข้าข้างคนทำผิด - ควรจบที่ศาล - ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม เนื่องจากเหตุจูงใจทางการเมืองอาจกลายเป็นข้ออ้างในการกระทำ ความผิด ทั้งที่มีแรงจูงใจในการกระทำความผิดอื่น

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม จึงไม่ควรต้องมีการตั้งคณะกรรมการใด ๆ ทั้งสิ้น - ไม่ควรเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ - ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ในทุกกรณี - ไม่จำเป็น ไม่ควรสร้างขึ้นตอนวุ่นวาย - ไม่ควรช่วยคนผิด ไม่สำนึก - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา - ไม่มีความเชื่อถือต่อผู้เสนอกฎหมาย - ไม่มีประโยชน์ - ไม่มีเหตุที่จะต้องนิรโทษกรรมให้แก่ผู้ไม่เคารพกฎหมาย - ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม/ไม่ยอมรับทุกมาตรา/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ - ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง/ไม่ยินยอม/ไม่ยินยอมทุกมาตรา/ไม่ยินยอมทุกกรณี/ไม่ยินยอมทุกข้อ - ไม่รับร่าง/ไม่รับร่างนิรโทษกรรม/ไม่รับร่างนิรโทษกรรม/ไม่รับร่างนิรโทษกรรมสุดซอย - ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนการยกเลิก/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา/ไม่สนับสนุนทุกข้อ - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนการนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่สนับสนุนร่างนิรโทษกรรม - ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง/ไม่สนับสนุนในการนิรโทษกรรมทุกข้อ/ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - ไม่เชื่อมั่นในคณะกรรมการ - ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม เพราะคนผิดจะได้ใจสามารถใช้ความเท็จได้เรื่อย ๆ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทั้งปวง - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมซึ่งเอื้อให้กับผู้ที่โดนตัดสิทธิทางการเมือง - ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายฉบับนี้แต่แรกแล้ว - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง - ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกกรณี/ ไม่เห็นด้วยทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (เว็บไซต์)
- เห็นพ้องด้วยในหลักการที่กำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม (สำนักงานศาลยุติธรรม)	- ไม่เห็นพ้องด้วยกับร่างมาตรา 5 ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าว เพราะการให้ผู้พิพากษามีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยว่า การกระทำความผิดตามกฎหมายที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองหรือไม่ อาจส่งผลกระทบต่อศาลยุติธรรมในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นกลาง เนื่องจากคดีอาญาที่ไม่ได้รับการนิรโทษกรรม จำเป็นต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีศาลยุติธรรมพิจารณาพิพากษา อีกทั้งร่างมาตรา 5 กำหนดให้การพ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษาไม่เป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิ้นสุดลง ซึ่งทำให้มีความไม่ชัดเจนว่าการปฏิบัติหน้าที่ของอดีตผู้พิพากษานั้นยังคงสะท้อนความเห็นของศาลยุติธรรมหรือไม่ อันอาจกระทบต่อสถานะความเป็นกลางของศาลได้ (สำนักงานศาลยุติธรรม)
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม โดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นบ้านเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำเลียบแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบา ก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- องค์ประกอบของคณะกรรมการ จำนวน 9 คน ตามร่างมาตรา 5 ประกอบด้วย อำนาจอธิปไตย 3 ฝ่าย คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจอตุลาการ ซึ่งเป็นการสร้างองค์กรที่เป็นกลไกเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองนั้นมีความเหมาะสมแล้ว <i>(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)</i>	

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 3

(1) ขอให้บุคคลที่เป็นคณะกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีและถูกต้อง/ควรมีคณะกรรมการที่ซื่อสัตย์และไม่มีอำนาจแฝง/ดุลพินิจของคณะกรรมการต้องมีความรอบคอบ *(เว็บไซต์)*

(2) องค์ประกอบของคณะกรรมการตามร่างมาตรา 5 จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 4 คน ฝ่ายบริหาร จำนวน 1 คน และฝ่ายตุลาการ รวมถึงพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม จำนวน 3 คน และเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นเลขานุการ จำนวน 1 คน นั้น เห็นว่า ควรพิจารณาเพิ่มองค์ประกอบของฝ่ายบริหาร จากจำนวน 1 คน เป็นจำนวน 2 คน เพื่อให้มีสัดส่วนของคณะกรรมการที่เหมาะสมยิ่งขึ้น *(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)*

(3) ความในร่างมาตรา 5 วรรคสี่ ซึ่งกำหนดกรณีที่มีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลใดดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรือห้ามการปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในการดำรงตำแหน่ง มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับแก่การได้รับเลือกและการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม โดยมีข้อสังเกตว่า หากมีกรณีที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกสั่งห้ามมิให้ปฏิบัติหน้าที่ หรือมีกรณีอื่นในทำนองเดียวกันบุคคลดังกล่าวจะสามารถเป็นกรรมการชุดนี้ได้หรือไม่ อย่างไร *(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)*

(4) องค์ประกอบของคณะกรรมการร่างมาตรา 5 ควรแก้ไขเพิ่มเติมจากจำนวน 9 คน เป็นจำนวน 11 คน โดยเพิ่มเป็นอนุมาตรา (9) ความว่า “(9) ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เพื่อให้องค์ประกอบของคณะกรรมการมีความครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยมีเหตุผลเนื่องจากสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิในทางการเมืองอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงเป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในตราสารขององค์การสหประชาชาติที่มีความมุ่งหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การนิรโทษกรรมบุคคลซึ่งกระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองจึงมีความสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศดังกล่าวด้วย *(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)*

4. ท่านเห็นด้วยกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 7 ซึ่งกำหนดให้วินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง หรือกรณีมีข้อสงสัยว่าการกระทำใดอยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ให้ได้รับการนิรโทษกรรม หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 157 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - กรรมการมาจากหลายฝ่าย - หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการมีความเหมาะสม - การที่จะนิรโทษกรรมบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น ต้องมีความรอบคอบและสมเหตุสมผล ดังนั้น คณะกรรมการที่มีที่มาอย่างเหมาะสมจึงสมควร มีหน้าที่ดังกล่าว - คณะกรรมการควรมีสถิติวิธีวินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องเป็นธรรม - ควรมีหน่วยงานกลางวินิจฉัยชี้ขาดด้วยความเป็นธรรม - ความเห็นต่างที่สมเหตุสมผล ไม่ควรมีโทษ - จะได้เป็นธรรม - ต้องการคนกลาง ไม่มีส่วนได้เสียในการพิจารณา - ต้องการให้ร่างนี้ผ่านเพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่นักโทษทางการเมือง - ต้องมีอำนาจที่ชัดเจน - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - ป้องกันปัญหาการตีความภายหลัง - มีประโยชน์อย่างยิ่งในการคุ้มครองสิทธิ - มีเหตุผล/สมควรมาก - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - สามารถดำเนินการได้เบ็ดเสร็จ - หากปราศจากหน้าที่และอำนาจดังกล่าวการมี คณะกรรมการชุดนี้คงไม่มีประโยชน์ใด ๆ - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เพราะถูกต้องแล้วดีแล้ว	มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 410 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้วจากสิ่งที่ทำ - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายจะล้มเหลว นำไปสู่การชุมนุมเพื่อแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายไม่ยุติธรรม เมื่อมีอำนาจศาลอยู่แล้ว จะมีคณะกรรมการอื่นอีกเพราะเหตุใด - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดแล้วต้องรับโทษ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - กฎหมายเดิมดีอยู่แล้ว ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - กระทบความมั่นคง - การกระทำไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - คณะกรรมการวินิจฉัยมีขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนผิดเอื้อประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่ม และสิ้นเปลืองงบประมาณ - ไม่ควรให้มีคณะกรรมการตัดสินใจแทนประชาชน - ผู้ทำหน้าที่นี้ควรมีความเป็นกลางและไม่ใช่นักการเมือง เพราะมีส่วนในความผิด - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - คนผิดควรได้รับโทษ - คัดค้านการนิรโทษกรรม ไม่ต้องตั้งหน่วยงานใดมาเพื่อช่วยเหลือทั้งนั้น - จะเป็นการช่วยเหลือและตกลงผลประโยชน์ทางการเมืองแก่พวกพ้อง - ไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการวินิจฉัย เพราะผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เพราะที่ผ่านมามีการใช้เครื่องมือของผู้มีอำนาจในการปิดปากประชาชน - เพื่อความรอบคอบรัดกุม - เพื่อความสะดวกรวดเร็ว - เพื่อความเป็นธรรม - เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เพื่อความชัดเจน - เพราะเป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วย/เห็นด้วยตามร่างที่เสนอ/เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย/เห็นด้วยตามร่างพระราชบัญญัติ - เห็นด้วยมาก ๆ /เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อบ้านเมืองจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - แก้ความขัดแย้ง/แก้ปัญหาความขัดแย้ง - เพื่อจะได้พิจารณาตามกรณีเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม - ไม่ควรมีผู้ใดติดคุกเพราะเห็นต่าง (เว็บไซต์)	ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับผู้ไม่ได้กระทำความผิด - ต้องรับโทษ/ต้องถูกลงโทษก่อน - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรมใครจะไปกลัวกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผิด/ทำผิดต้องรับโทษ/ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดก็ต้องรับผิด จะได้ไม่เคยตัว - ทุกการกระทำผู้กระทำได้ต้องรับผิดชอบ - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย - ปฏิเสธการนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อ/ปฏิเสธทุกมาตรา - ผิดก็คือผิด การนิรโทษกรรมมีแต่ให้โทษกับสังคม กฎหมายลงโทษและอภัยโทษที่มีอยู่มากเกินไปแล้ว - ผิดต้องรับโทษ - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - มีคณะกรรมการหรือขั้นตอนในการพิจารณาแล้ว - มีวิธีการปกติที่เหมาะสมอยู่แล้ว - มีศาลที่มีความยุติธรรมอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็น - ระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันดีอยู่แล้ว - ร่างมาตรา 7 เป็นการสร้างอำนาจให้คณะกรรมการजनगणसम्वर และยังละเมิดอำนาจศาลโดยผู้บังคับใช้ร่างมาตรานี้เป็นฝ่ายการเมือง จึงอาจถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในทางที่ผิด - มีความซ้ำซ้อนกับกระบวนการยุติธรรม - สิ้นเปลืองงบประมาณ ควรใช้ช่องทางการพิจารณาคดีตามปกติ - หมิ่นประมาทสถาบัน เป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - หลักการตามกฎหมายเดิมดีอยู่แล้ว - อาจไม่มีความเป็นกลางได้ - อำนาจเป็นของใคร/อำนาจอยู่ที่ศาลถือว่าสิ้นสุด

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- อำนาจวินิจฉัยของคณะกรรมการ ไม่มีทางเป็นธรรมเมื่อเทียบเท่ากับการบังคับใช้กฎหมาย - เชื้อมั่นในระบบยุติธรรมในปัจจุบัน - เปื่อการเมืองที่ไม่สนใจประชาชน/เปื่อการเมตตากคนผิด - เมื่อทำผิดควรได้รับโทษตามกระบวนการ - ให้จบที่ศาล/ให้เป็นไปตามกฎหมาย - ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมใด ๆ /ไม่ควรมีการนิรโทษกรรมใด ๆ แต่แรกแล้ว - ไม่ควรมีการสร้างกลไกซ้ำซ้อน - ไม่ควรออกกฎหมายนิรโทษกรรม - ไม่ควรให้มีกฎหมายนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกกรณี - ไม่ควรมีเลย/ไม่ช่วยคนผิด ไม่สำนึก - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่ตกลงทุกกรณี/ไม่ตกลงทุกข้อ - ไม่ต้องมีนิรโทษกรรม - ไม่นิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ทุกกรณี - ไม่มีประโยชน์/ไม่ยอมรับ/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ/ไม่ยอมรับทุกมาตรา - ไม่ยินยอม/ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง/ไม่ยินยอมนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่รับร่าง/ไม่รับร่างนิรโทษกรรม/ไม่รับร่างนิรโทษกรรมสุดซอย - ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกข้อ/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนร่างนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง/ไม่สนับสนุนในการนิรโทษกรรมทุกข้อ/ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - ไม่เชื่อมั่นในคณะกรรมการ - ไม่เห็นควรต้องมีคณะกรรมการ โดยควรกำหนดมูลเหตุให้ชัดเจนในร่างพระราชบัญญัติ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ เพราะเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลบางกลุ่มเท่านั้น - ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม คนผิดจะยังได้ใจโดยใช้ความเท็จได้เรื่อย ๆ - ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายฉบับนี้แต่แรก - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมให้กับผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 - ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง/ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการนิรโทษกรรมคนผิด - ไม่เห็นพ้อง/ไม่เห็นพ้องกับร่างนิรโทษกรรม (เว็บไซต์)
- เพื่อให้การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัติมีกลไกตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจากคณะกรรมการที่เป็นกลางและเป็นที่ยอมรับในสังคม (สำนักงานศาลยุติธรรม)	
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม โดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นบ้านเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบา ก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)
- การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการนิรโทษกรรมนั้น หากมีองค์ประกอบที่หลากหลายตามข้อเสนอข้างต้น ย่อมมีความเหมาะสมแล้ว (ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)	

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 4

(1) มีข้อสังเกตว่า เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป คณะกรรมการดังกล่าวจึงอาจต้องเปิดรับฟังความคิดเห็น และอาจต้องไต่สวนโดยเปิดเผย เพื่อให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายชี้แจงด้วย **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

(2) ร่างมาตรา 7 วรรคสอง กำหนดให้ปล่อยตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังไปในระหว่างมีการพิจารณาของคณะกรรมการฯ โดยร่างมาตราดังกล่าวไม่ได้กำหนดเงื่อนไขใด ๆ ระหว่างปล่อยตัว จึงมีข้อสังเกตว่า หากในที่สุดคณะกรรมการฯ มิได้วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยหรือผู้ต้องขังดังกล่าวเข้าข่ายที่จะได้รับนิรโทษกรรมก็เท่ากับต้องมีการติดตามนำตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวไปมาดำเนินคดีหรือรับโทษอีกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับเจ้าพนักงานในการติดตามตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังกลับมา ร่างมาตรานี้จึงอาจกำหนดให้การปล่อยตัวตามมาตรานี้เป็น การปล่อยชั่วคราวจนกว่าคณะกรรมการฯ จะมีคำวินิจฉัย และเพื่อให้มั่นใจว่าจะตามตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังได้อาจกำหนดให้มีการตั้งเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว แต่เงื่อนไขที่กำหนดต้องไม่เกินกำลังความสามารถหรือฐานะที่จำเลยหรือผู้ต้องขังจะปฏิบัติตาม และไม่เพียงกำหนดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างจำเลยหรือผู้ต้องขังด้วย **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

(3) กรณีที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านการรับหลักการในวาระที่ 1 และมีการตั้งคณะกรรมการธิการในวาระที่ 2 แล้ว ควรมีการพิจารณาเพื่อเพิ่มหรือลดอำนาจหน้าที่ ในประเด็นอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป **(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)**

5. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ในกรณีที่มิได้รับการวินิจฉัยให้ได้รับการนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 8 หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 165 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - คณะกรรมการอาจมีอคติ - การกำหนดให้มีการยื่นคำร้องอุทธรณ์เหมาะสม - การมีสิทธิโต้แย้ง ทำให้การวินิจฉัยมีความเป็นธรรม - การอุทธรณ์ควรมี เพราะสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้หากมีข้อผิดพลาดเกิดจากการวินิจฉัย - การอุทธรณ์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเช่นกัน - การอุทธรณ์ช่วยรักษาสีทธิให้แก่ผู้เสียหาย - การแสดงออกทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน	มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 405 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - ไม่ควรทำขั้นตอนให้มากมาย - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้วจากสิ่งที่ทำ - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายจะล้มเหลว นำไปสู่การชุมนุมเพื่อแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายนิรโทษกรรมไม่ควรมี - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ - กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - กฎหมายเดิมคืออยู่แล้ว - กระทบความมั่นคง - คดีอาญาไม่สมควรนิรโทษกรรม

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม - ต้องการให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านเพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ักโทษทางการเมือง ซึ่งถูกรัฐกระทำโดยมิชอบตลอดมา - ต้องสามารถพิจารณาใหม่ได้ เพราะอาจมีความผิดพลาดในครั้งแรก - เมื่อมีคณะกรรมการผู้ที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวควรมีสสิธิร้องอุทธรณ์ - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - ผู้ที่ถูกดำเนินคดีย่อมมีสิทธิที่จะขอให้วินิจฉัยได้เพื่อที่คณะกรรมการจะได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกครั้ง - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - สมควรมาก ๆ - สามารถที่จะทำได้ - ควรสามารถหาหลักฐานมาโต้แย้งได้ - เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียร้องเพื่อตรวจสอบและเป็นการคานอำนาจ - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เป็นการถ่วงดุลตามกฎหมาย - เป็นสิทธิ - เพราะถูกต้องแล้วดีแล้ว - เพื่อความรอบคอบและยุติธรรม - เพื่อความรอบคอบในการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง - เพื่อความเป็นธรรม - เพื่อความเป็นธรรม และโปร่งใส ตรวจสอบได้ - เพื่อพิสูจน์ความจริง - เพื่อยืนยันความถูกต้อง - เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เพราะเป็นสิทธิที่พึงมีและเป็นการลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วย/เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย/เห็นด้วยตามร่างที่เสนอมาร/เห็นด้วยตามร่างพระราชบัญญัติ - เห็นด้วยทุกประการ/เห็นด้วยมาก ๆ /เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง	- คนทำผิดต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องถูกลงโทษ - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - คัดค้านการนิรโทษกรรมให้กับผู้กระทำผิด ไม่ต้องมีการตั้งหน่วยงานใดเพื่อหาทางช่วยเหลือ - คิดมาแล้ว จึงทำผิด ต้องรับโทษ เพื่อไม่ให้ทำซ้ำ - ไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการวินิจฉัย เพราะผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษ ไม่เช่นนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้ที่ไม่ได้กระทำผิด - ถ้าการกระทำนั้นผิดกฎหมายชัดเจน ควรบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวด - ควรมีการแก้ไขให้กำหนดโทษในอัตราที่สูงขึ้น - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรม จะมีผู้ใดเกรงกลัวกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผิด/ทำผิดต้องรับโทษ - ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดก็ต้องรับผิดชอบ ไม่ได้ไม่เกิดความเคยตัว - ทำผิดต้องได้รับโทษตามกฎหมายทุกกรณี - ทำผิดควรรับโทษโดยไม่มีข้ออ้าง - ทำให้คณะกรรมการวินิจฉัยอาจมีการใช้อำนาจเกินสมควร โดยนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง ซึ่งการมีผลวินิจฉัยจากนักการเมืองยิ่งทำให้เกิดความเป็นธรรมอย่างชัดเจน โดยเห็นได้จากการคัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการแล้ว - กฎหมายที่มีอยู่ดีอยู่แล้ว - ทุกการกระทำ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ - ทุกอย่างควรเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ - ปฏิเสธการนิรโทษกรรมทุกมาตรา - ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อ/ปฏิเสธทุกมาตรา - ผิด ต้องรับโทษ/ทำผิดควรได้รับโทษ - ผิดต้องติดคุก คนเท่ากัน - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - มีการขออุทธรณ์ได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง บ้านเมืองจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างความยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - แก้ความขัดแย้ง/แก้ปัญหาความขัดแย้ง - แก้ไขการดำเนินคดีที่ไม่ชอบที่ผ่านมา - ไม่ควรมีใครติดคุกเพราะคิดต่าง (เว็บไซต์)	- ศาลยุติธรรมตัดสินแล้ว และมีถึง 3 ชั้นศาล ไม่ควรมีการแก้ไขการลงโทษให้กลายเป็นการกระทำผิดโดยไม่ตั้งใจ - ศาลเป็นผู้ตัดสิน มีการอุทธรณ์และการรับฟังอยู่แล้ว - หมิ่นประมาทสถาบันเป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - อยู่ที่หลักฐาน ควรมีการถ่ายคลิบนำมาเป็นหลักฐานได้ - อุทธรณ์ไปเพื่ออะไร - เบื่อการเมืองที่ไม่เห็นความสำคัญของประชาชน - เบื่อการเมตตาคนผิด - เป็นความผิดซึ่งหน้า ไม่ซับซ้อน เปรียบดังเช่นคดีมาแล้วซ้ำ มีหลักฐานก็สามารถตัดสินอย่างรวดเร็วได้ โดยไม่ต้องประวิงเวลา - เป็นหน้าที่ของศาลสถิตยุติธรรม - ใช้กฎหมายเดียวกันตามขั้นตอนปกติเหมือนกับคดีทั่วไป - ในเมื่อทำผิดเหตุใดต้องอุทธรณ์ - ให้จบที่ศาล - ให้ทำตามคำวินิจฉัยถือว่าสิ้นสุด - ให้เป็นไปตามกฎหมาย - ไม่เห็นด้วยทั้งหมด/ไม่ควรนิรโทษกรรม - ไม่ควรมีคณะกรรมการและไม่ควรมีการนิรโทษกรรมให้แก่คนทำผิด - ไม่ควรมีการนิรโทษกรรมตั้งแต่ต้น หากใช้กระบวนการยุติธรรมปกติก็จะเห็นด้วยที่ให้อุทธรณ์ได้ - ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม - ไม่ควรเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ - ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกกรณี - ไม่ควรช่วยคนผิด ไม่สำนึก/ไม่ชอบเวลาคนทำผิดแล้วไม่ติดคุก - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่ต้องนิรโทษกรรม/ไม่ต้องมีการนิรโทษกรรม คนทำผิดต้องชดใช้กรรมที่ตนกระทำ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่ควรมีคณะกรรมการ แต่ควรมีการกำหนดอย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติเลย - ไม่มีประโยชน์ - ไม่ยอมรับ/ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ/ไม่ยอมรับทุกมาตรา/ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง - ไม่ยินยอม/ไม่ยินยอมทุกกรณี/ไม่ยินยอมทุกข้อ/ไม่ยินยอมทุกมาตรา/ไม่ยินยอมอย่างยิ่ง - ไม่รับร่าง/ไม่รับร่างนิรโทษกรรม/ไม่รับร่างนิรโทษกรรมสุดซอย - ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกข้อ/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนร่างนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง/ไม่สนับสนุนในการนิรโทษกรรมทุกข้อ - ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม/ไม่สมควรให้โอกาสไต่ถามเรื่องนิรโทษกรรม - ไม่เชื่อในคณะกรรมการ - ไม่เห็นชอบร่างนี้เพราะเอื้อประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่ม - ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม เพราะคนผิดจะได้ใจโดยใช้ความเท็จไปเรื่อย ๆ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่โดนตัดสินโทษทางการเมือง - ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายฉบับนี้แต่แรก - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยกับการล้างผิดแบบนี้ - ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง/ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (เว็บไซต์)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิดโดยมี มูลเหตุจูงใจในทางการเมืองให้ได้รับการพิจารณา จากคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิด เพื่อการนิรโทษกรรมอย่างละเอียดรอบคอบ (สำนักงานศาลยุติธรรม)	
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม โดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้ บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้เกิด การกระทำเลียนแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้อง ได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบา ก็ให้เป็น ดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)
- การกำหนดความในร่างมาตรา 8 ที่กำหนดให้ สามารถยื่นคำร้องเพื่ออุทธรณ์คำวินิจฉัยของ คณะกรรมการในกรณีที่มีการนิรโทษกรรม มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากอาจมีกรณี เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่กระทำ ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรืออาจมีกรณีที่ไม่ได้ รับวินิจฉัยให้นิรโทษกรรมนั้นเป็นเหตุจากปัจจัย ทางการเมือง (เกมส์การเมือง) ซึ่งหากมีหลักฐานมา พิสูจน์ได้ว่า การกระทำความผิดนั้นมีมูลเหตุจูงใจ ทางการเมืองและไม่เข้าเหตุของข้อยกเว้นก็ควรที่จะ มีสิทธิยื่นคำร้องเพื่ออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ (ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบ แอปพลิเคชัน ZOOM)	

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 5

(1) กรณีที่คณะกรรมการเห็นควรให้มีการนิรโทษกรรมบุคคลใด แต่มีประชาชนเห็นต่างควรมีบทบัญญัติที่สามารถมีการอุทธรณ์ได้ด้วยเช่นกัน (เว็บไซต์)

(2) มีข้อสังเกตว่า เนื่องจากบุคคลซึ่งอยู่ในข่ายได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้อาจสละสิทธิการได้รับนิรโทษกรรมได้ตามร่างมาตรา 9 ดังนั้น เพื่อให้การยื่นคำร้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้กระทำผิด จึงควรกำหนดให้กรณีที่บุคคลอื่นที่ยื่นคำร้องแทนผู้กระทำความผิดต้อง

ได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่ผู้กระทำความผิดไม่อยู่ในสถานะที่จะให้ความยินยอมได้ (*สำนักงานศาลยุติธรรม*)

(3) มีข้อสังเกตว่า ร่างมาตรา 8 ซึ่งกำหนดให้บุคคลอื่นที่มีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการแทนบุคคลที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยจากคณะกรรมการให้ได้รับการนิรโทษกรรม เช่น บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ฯลฯ มีความละเอียดมากจนเกินไป จึงควรพิจารณาปรับความในส่วนนี้เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและมีความเหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ อาจนำเรื่องผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4 และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ได้ (*ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM*)

6. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดวิธีการเพื่อให้สิทธิการได้รับนิรโทษกรรม ตามร่างมาตรา 9 หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 153 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - กับการกำหนดวิธีการเพื่อให้สิทธิ - การแสดงออกทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน - ควรตรวจสอบข้อเท็จจริง - ต้องการให้ร่างนี้ผ่าน เพื่อคืนความเป็นธรรมแก่นักโทษทางการเมือง ซึ่งถูกรัฐกระทำโดยมิชอบตลอดมา - ถ้าผู้เสียหายไม่ต้องการก็เป็นสิทธิของเขา - ถ้าใครไม่ต้องการได้รับการนิรโทษกรรมก็ต้องทำได้ - ทำผิดรับโทษ - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - ทุกคนล้วนมีสิทธิที่จะยอมรับในความผิดและชดใช้ความผิด - บางกรณีต้องให้มีรายละเอียดเพื่อความกระจ่าง - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - สมควรมาก ๆ - สามารถจะทำได้ - สิทธิและเสรีภาพ - อยู่ที่สิทธิของแต่ละบุคคล - อาจมีบางไม่ต้องการสิทธิ ซึ่งไม่ควรถูกบังคับให้ใช้สิทธิ ควรมีช่องทางให้เลือกได้	มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 411 คน โดยมีการแสดงความเห็น คือ - ไม่ควรมีการพิจารณากฎหมายนิรโทษกรรมให้คนผิด ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้คนทำผิดมากขึ้น เพราะคิดว่าทำผิดแล้วขอโทษกรรมได้ - ไม่ควรมีใครติดคุกเพราะคิดต่าง - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้วจากสิ่งที่ทำ - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายจะล้มเหลว นำสู่การชุมนุมเพื่อแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายนี้ไม่ควรมี - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - กฎหมายเดิมคืออยู่แล้ว - กระทบความมั่นคง - กระทำผิดต้องได้รับการลงโทษ - เป็นการกำหนดเพื่อผู้ใด - คดีอาญาไม่เหมาะที่จะขอโทษกรรม - กระทำความผิดจริงต้องกล้ารับผิด ไม่ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือมีกฎหมายนิรโทษกรรม - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์ของกฎหมาย - คนผิดก็คือผิด เหตุใดจึงต้องใช้คำว่า “สละสิทธิ”

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เจ้าตัวต้องการพิสูจน์ เป็นสิทธิส่วนบุคคล - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เป็นการเคารพสิทธิ - เป็นการแสดงเจตนาของผู้ได้รับผลกระทบเอง - เป็นสิทธิของจำเลยที่ถูกดำเนินคดีว่าจะต้องการนิรโทษกรรมหรือไม่ - เป็นสิทธิของแต่ละคน/เป็นสิทธิของแต่ละบุคคล - เป็นสิทธิตามกฎหมาย - เป็นสิทธิส่วนบุคคล - เป็นสิทธิ/เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่สามารถให้ได้ - เพราะถูกต้องแล้วดีแล้ว - เรื่องนี้ควรมีไว้ - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เพราะเป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วย/เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย/เห็นด้วยตามร่างที่เสนอมาน/เห็นด้วยตามร่างพระราชบัญญัติ - เห็นด้วยมาก ๆ /เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง - เห็นด้วยอย่างยิ่ง บ้านเมืองจะได้ไม่ขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - แก่ความขัดแย้ง/แก้ปัญหาความขัดแย้ง (เว็บไซต์)	ซึ่งเป็นการใช้คำที่ไม่เหมาะสม - คนผิดต้องได้รับโทษ - ควรลงโทษสถานหนักสำหรับการกระทำผิดที่มีเจตนาอื่นแต่มาอ้างเหตุทางการเมือง - ควรใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายบ้านเมืองตามหลักฐาน ผิดก็ต้องรับผิด หากหลักฐานไม่เพียงพอก็ยกประโยชน์ให้จำเลยไปตามครรลอง - ควรได้รับโทษตามกฎหมาย - จุดประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ทำเพื่อประชาชนทั้งประเทศ แต่ทำเพื่อคนบางกลุ่ม - ต้องรับโทษ/ทำผิด ต้องรับโทษ - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรมใครจะไปเกรงกลัวกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผิด - ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม - ทำผิดก็ต้องรับผิดชอบจะได้ไม่เคยตัว - ทำผิดต้องรับโทษ/ทำผิดควรได้รับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดแล้วไม่ควรต้องสละสิทธิ์ ต้องติดคุกเท่านั้น - ที่มีอยู่เดิมเหมาะสมแล้ว - ทุกการกระทำ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย - ปฏิเสธการนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อ/ปฏิเสธทุกมาตรา - ประชาชนทุกคนต้องอยู่ในกฎเกณฑ์เดียวกัน - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - หมิ่นประมาทสถาบันเป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - หากกระทำผิดไม่ควรมีการสละสิทธิ์ - เปื่อการเมืองที่ไม่เห็นความสำคัญของประชาชน - เปื่อการเมตตาคนผิด - เพราะเป็นการไม่สมควรจะสละสิทธิ์

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- เมื่อไม่มีการนิรโทษกรรมจึงไม่จำเป็นต้องมีการ สละสิทธิ์ - ให้จบที่ศาล/ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ตัดสิน - ให้เป็นไปตามกฎหมาย - ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินี้แต่แรก - ไม่ควรมีการเสนอร่างกฎหมายที่ขัดต่อการใช้อำนาจตุลาการอันเป็นการแทรกแซง - ไม่ควรมีข้อจำกัดสิทธิ - ไม่ควรมีนิรโทษกรรมเพิ่มเติมจากสิ่งที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้ว - ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม - ไม่ควรเกิดการนิรโทษกรรมขึ้น - ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกกรณี - ไม่ชอบเวลาคนทำผิดแล้วไม่ติดคุก - ไม่ช่วยคนผิด/ไม่ช่วยคนผิด ไม่สำนึก - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่ต้องทำอะไร ใช้กฎหมายปกติ - ไม่ต้องการนิรโทษกรรม ข้ออื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องพิจารณา - ไม่ต้องการนิรโทษกรรม ก็ไม่ต้องสละสิทธิ์ - ไม่ยอมรับกฎหมายฉบับนี้แต่แรกแล้ว - ไม่มีเหตุอันใดให้ได้สิทธิ์ - ไม่ยอมรับ/ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ/ไม่ยอมรับทุกมาตรา - ไม่ยอมรับนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง - ไม่ยินยอม/ไม่ยินยอมทุกกรณี/ไม่ยินยอมทุกข้อ/ไม่ยินยอมทุกมาตรา/ไม่ยินยอมอย่างยิ่ง - ไม่รับร่าง/ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนการยกเลิก/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกข้อ/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง - ไม่สนับสนุนในการนิรโทษกรรมทุกข้อ/

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - ไม่เห็นชอบร่างนี้เพราะเอื้อประโยชน์แก่คนบางกลุ่ม - ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายทั้งฉบับ/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมตั้งแต่ต้นจึงไม่มีการสละสิทธิ์ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมที่เอื้อให้แก่ผู้ที่ถูกตัดสิทธิทางการเมือง - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 - ไม่เห็นด้วยกับนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยกับนิรโทษกรรมทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยกับร่างนี้/ไม่เห็นด้วยกับร่างที่เสนอนี้ทั้งฉบับอยู่แล้ว/ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง - ไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการนิรโทษกรรมอยู่แล้วตั้งแต่ต้น จึงไม่มีผู้ใดควรได้สิทธิใด ๆ จากการนิรโทษกรรมทั้งสิ้น - ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการนิรโทษกรรมคนผิด - ไม่เห็นพ้องกับนิรโทษกรรม/ไม่เห็นพ้องกับการร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม (เว็บไซต์)
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม โดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นบ้านเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำเลียบแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบาก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เพื่อให้การแสดงเจตจำนงสำหรับการสละสิทธิกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีความประสงค์ที่จะไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม บทบัญญัติตามร่างมาตรานี้ย่อมมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้ <i>(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)</i>	- การกระทำที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรได้รับการนิรโทษกรรมทั้งหมดอย่างเท่าเทียมกัน ฉะนั้น จึงไม่เห็นพ้องที่จะกำหนดให้มีบทบัญญัติเพื่อสละสิทธิในการได้รับนิรโทษกรรม <i>(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)</i>

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 6

- มีข้อสังเกตว่า เนื่องจากร่างมาตรา 7 กำหนดให้ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม หากผู้กระทำความผิดถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด ให้คณะกรรมการฯ มีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องขังไป หากต่อมาภายหลังผู้กระทำความผิดสละสิทธิการได้รับนิรโทษกรรมจะต้องนำตัวบุคคลดังกล่าวกลับเข้าไปจำคุกจึงอาจทำให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนร่างพระราชบัญญัติอาจกำหนดให้สอบถามผู้ต้องขังก่อนได้รับการปล่อยตัวว่าประสงค์จะสละสิทธิการได้รับการนิรโทษกรรมหรือไม่ เพื่อจะได้ปล่อยตัวเฉพาะผู้ที่ไม่ประสงค์สละสิทธิเท่านั้น *(สำนักงานศาลยุติธรรม)*

7. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในการที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ตามร่างมาตรา 11 และไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลเอกชนในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากการกระทำของบุคคลซึ่งพ้นจากความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ตามร่างมาตรา 12 หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 163 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - การกำหนดให้มีการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในการที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด - การเรียกร้องควรแยกออกไปต่างหาก - ควรเลิกแล้วต่อกัน - ควรใช้กฎหมายเดิมเป็นหลัก ไม่ควรทำผิดแล้วมาแก้กฎหมายใหม่ใด ๆ - ความเสียหายควรได้รับการชดเชยทางแพ่ง - คำนวณค่าความเสียหายจากเวลา โอกาส จิตใจ ความทุกข์ของบุคคลใกล้ชิด	มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 403 คน โดยมีการแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - ไม่ควรนำมาเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมจากสิ่งที่ทำ - ไม่อยู่ในขอบเขตของการแสดงออกทางการเมือง - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายจะล้มเหลว นำไปสู่การชุมนุมเพื่อแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ - กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - กฎหมายเดิมคืออยู่แล้ว - กระทบความมั่นคง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- ต้องการให้ร่างนี้ผ่าน เพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ักโทษทางการเมือง ซึ่งถูกรัฐกระทำโดยไม่ชอบตลอดมา - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - บุคคลสามารถฟ้องคดีแพ่งจากผู้ได้รับการนิรโทษกรรมได้ - มีเหตุผล ๗/สมควรมาก ๗ - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - หากกระทำให้ต้องเสียหายย่อมต้องได้รับการชดเชย - หากพระราชบัญญัตินี้ผ่านสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายของเอกชนจำเป็นต้องมี - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เป็นการเยียวยา - เพราะถูกแล้วดีแล้ว - เพื่อความเป็นธรรม - เพื่อคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลภายนอก - เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย - เพื่อไม่ให้ลดทอนสิทธิผู้ได้รับนิรโทษกรรม - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เพราะเป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วย/เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย - เห็นด้วยตามร่างที่เสนอมานี้/เห็นด้วยตามร่างพระราชบัญญัติ/เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง - เห็นด้วยอย่างยิ่ง บ้านเมืองจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง - เป็นการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น - เพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - เอาเฉพาะคนผิดจริง ๗ - แก้ความขัดแย้ง/แก้ปัญหาคความขัดแย้ง - ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย - ไม่ควรมีผู้ใดติดคุกเพราะความเห็นต่าง (เว็บไซต์)	- ก่อนได้รับการผ่อนปรนหรือเยียวยา ควรต่อสู้ในชั้นศาลตามขั้นตอน - ของเดิมดีอยู่แล้ว ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - คนที่เจตนา ตั้งใจทำผิดกฎหมายสมควรต้องรับโทษ - คนผิดควรได้รับโทษ - คนผิดไม่มีสิทธิแต่อย่างใด - ควรถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญา - ควรชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ถูกละเมิด - ไม่ควรได้รับสิทธิทั้งสองฝ่าย - คัดค้านการนิรโทษกรรมไม่ต้องจัดตั้งหน่วยงานใดเพื่อหาทางช่วยเหลือทั้งนั้น - ถ้ากระทำผิดอาญา แสดงว่าซุ่มนุญโดยไม่สงบก่อให้เกิดความเสียหายทั้งร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องได้รับโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่งด้วย - ถ้ามีกฎหมายนี้คงมีผู้กระทำความผิดมากขึ้น - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรมใครจะไปเกรงกลัวกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผิด/ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม - ทำผิดก็ต้องรับผิดชอบ จะได้ไม่เคยตัว - ทำผิดต้องรับโทษ/ทำผิดควรได้รับโทษตามกฎหมาย ไม่ควรนิรโทษกรรม - เหตุใดต้องนิรโทษกรรมให้คนทำผิดด้วย - ที่มีอยู่เดิมเหมาะสมแล้ว - ทุกการกระทำ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย - นิรโทษกรรมทำให้สังคมอ่อนแอ - ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อปฏิเสธทุกมาตรา - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - ร่างมาตรา 12 ยังมีช่องว่างให้นำไปใช้ทางการเมืองได้

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- หมิ่นประมาทสถาบัน เป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - เบื่อการเมืองที่ไม่เห็นความสำคัญของประชาชน - เบื่อการเมตตาคนผิด - เพราะผู้ได้รับผลกระทบควรได้รับการเยียวยา - เป็นการเรียกร้องให้กับใคร - ใครผิดก็ควรต้องชดใช้ - ใช้การพิสูจน์หลักฐานตามกระบวนการปกติแล้วดำเนินการต่าง ๆ ตามกระบวนการปกติ - ให้เป็นไปตามกฎหมาย - ได้สิทธิที่อยู่แล้ว - ไม่ควรมีพระราชบัญญัติเพื่อผู้มีเจตนาในการกระทำผิด - ไม่ควรมีนิรโทษกรรม/ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินิรโทษ/ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้นทุกกรณี - ไม่ควรให้สิทธิ - ไม่คิดว่าการนิรโทษกรรมจะช่วยให้การเมืองดีขึ้น - ไม่ชอบเวลาคนทำผิดแล้วไม่ติดคุก - ไม่ช่วยคนผิด/ไม่ช่วยคนผิด ไม่สำนึก - ไม่ช่วยแก้ไขปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่ตกลงทุกกรณี/ไม่ตกลงทุกข้อ - ไม่ต้องการนิรโทษกรรมจึงไม่ต้องมีมาตรานี้ - ไม่ต้องการยกเว้น ผิดคือผิด กฎหมายกำหนดอยู่แล้วว่าผิด ถ้ากล้าทำก็ควรกล้ารับผิด - ไม่ต้องการนิรโทษกรรม - ไม่ถูกต้อง ทำลายสิทธิพื้นฐาน - ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายฉบับนี้แต่แรกแล้ว - ไม่มีประโยชน์/ไม่ยอมรับ/ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ/ไม่ยอมรับทุกมาตรา/ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง - ไม่ยินยอม/ไม่ยินยอมทุกกรณี/ไม่ยินยอมทุกข้อ/ไม่ยินยอมทุกมาตรา - ไม่รับร่าง/ไม่รับร่างนิรโทษกรรม/ไม่รับร่างนิรโทษกรรมสุดซอย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกข้อ/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่สนับสนุนร่างนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง/ไม่สนับสนุนในการนิรโทษกรรมทุกข้อ/ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - ไม่เห็นชอบกับร่างนี้ทั้งฉบับ - ไม่เห็นชอบกับร่างนี้เพราะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้คนบางกลุ่ม - ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย คนผิดต้องได้รับโทษตามกฎหมายที่มีอยู่/ไม่เห็นด้วยตามกฎหมายฉบับนี้ - ไม่เห็นด้วยตามกฎหมายฉบับนี้ วางเงื่อนไขเพื่อเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง ขัดขวางอำนาจตุลาการ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม คนผิดจะยังได้ใจใช้ความเท็จเพื่อหวังประโยชน์ทางการเมืองได้เรื่อย ๆ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมตามกฎหมายนี้/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ที่ถูกตัดสินโทษทางการเมือง - ไม่เห็นด้วยกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 - ไม่เห็นด้วยกับร่างนี้/ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง/ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยทุกข้อ - ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่เห็นพ้อง/ไม่เห็นพ้องกับร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม/ไม่เห็นพ้องกับการนิรโทษกรรม/ไม่เห็นพ้องทุกกรณี (เว็บไซต์)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เห็นพ้องด้วยในหลักการที่ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้กระทำ ความผิด เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสิทธิในการได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม (สำนักงานศาลยุติธรรม)	
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม โดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบาให้เป็นดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)
- หากเป็นความผิดทางอาญาที่ถูกกำหนดไว้ และคณะกรรมการได้วินิจฉัยแล้วก็ควรต้องเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ (ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)	

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 7

- มีข้อสังเกตว่า ผู้กระทำความผิดซึ่งได้รับการนิรโทษกรรมที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐก็ควรมีสิทธิได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมเช่นเดียวกัน **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

8. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดฯ ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง แต่หากมีผู้เดือดร้อนเสียหาย ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ ตามร่างมาตรา 13 หรือไม่อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 164 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - กับการกำหนดระเบียบตามร่างมาตรานี้ - การแสดงออกทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน - ครอบครัวมากขึ้น - ควรแยกออกจากกฎหมายวิธีปฏิบัติเดิม - ควรให้สิทธิผู้เสียหายในทางศาลเพื่อป้องกันการช่วยเหลือหรือปรักปรำกัน - เพื่อความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นต่อหน่วยงานใด ๆ ของรัฐ - เพื่อจะได้ฟ้องคืนได้ - ต้องการให้ร่างนี้ผ่าน เพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ นักโทษทางการเมือง ซึ่งถูกรัฐกระทำโดยมิชอบตลอดมา - ถ้าพิสูจน์ว่าตนเองไม่ผิดควรสามารถทำได้ - ทำให้การนิรโทษกรรมสมบูรณ์ขึ้น - ลดขั้นตอนการดำเนินงาน - ลดความขัดแย้งทางการเมือง - สมควรมาก ๆ - สามารถจะทำได้ - หากมีผู้เดือดร้อนโดยได้รับความเสียหายสามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายคืนได้ - เป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ - เปิดกว้างดี - เป็นกฎหมายที่ให้โอกาสคน - เป็นการคุ้มครองและป้องกันการวินิจฉัยที่ไม่เป็นธรรม - เป็นสิทธิส่วนบุคคลอันพึงมี - เป็นสิทธิ/เป็นสิทธิชอบธรรม - เพราะถูกแล้วดีแล้ว	มีผู้แสดงความเห็น จำนวน 406 คน โดยมี การแสดงความเห็นเพิ่มเติม คือ - ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมจากสิ่งที่ทำ - กฎหมายจะล้มเหลว - กฎหมายจะล้มเหลว นำไปสู่การชุมนุมเพื่อแบ่งแยกการปกครอง - กฎหมายเดิมคืออยู่แล้ว - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ทำผิดต้องรับโทษ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - คณะกรรมการควรมีความเป็นกลางและไม่ใช่นักการเมือง ซึ่งอาจเป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมทางตรงหรือทางอ้อม - กระทบความมั่นคง - กระบวนการยุติธรรมเดิมคืออยู่แล้ว - กฎหมายเดิมคืออยู่แล้ว จึงไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม - คณะกรรมการส่วนใหญ่ยังเป็นนักการเมือง - คนทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ ไม่มียกเว้น - คนทำผิดต้องได้รับการลงโทษ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย - คนผิดควรได้รับโทษ - ควรอยู่ตามเดิม/ควรอยู่ภายใต้กฎหมาย/ควรอยู่ในกฎหมาย/ควรเป็นตามกฎหมาย - คัดค้านการนิรโทษกรรม ไม่ต้องตั้งหน่วยงานใดมาเพื่อหาทางช่วยเหลือ - ทำผิดกฎหมายแล้วนิรโทษกรรมใครจะเกรงกลัวต่อกฎหมาย - ทำผิดก็ควรรับผิดชอบ/ทำผิดต้องรับโทษ/ทำผิดควรได้รับโทษตามกฎหมาย - ทำผิดรับโทษ/ทำผิดก็ควรรับโทษตามกฎหมาย ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เพราะไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เดือดร้อนเสียหายที่สามารถมีสิทธิฟ้องได้ - เพื่อลดความล่าช้าและซ้ำซ้อน - เป็นอิสระและเป็นธรรม - เพื่อให้เกิดความยุติธรรม - เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย - เพื่อไม่ให้เรื่องยืดเยื้อ - เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยแล้วก็เป็นทำให้สิทธิ - เลิกลงโทษผู้เห็นต่าง - เป็นสิทธิที่พึงมีและลดทอนการกลั่นแกล้งทางการเมือง - เห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมาย - เห็นด้วย/เห็นด้วยตามร่างที่เสนอมาร/เห็นด้วยตามร่างพระราชบัญญัติ/เห็นด้วยอย่างมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง - เห็นด้วยอย่างยิ่ง บ้านเมืองจะได้ไม่เกิดความขัดแย้ง - เพื่อหาทางออกและสร้างความยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง - แก้ความขัดแย้ง/แก้ปัญหาความขัดแย้ง - ให้ศาลปกครองชี้ขาด ช่วยให้เกิดการยอมรับมากขึ้น - ไม่ควรมีคณะกรรมการนิรโทษกรรมมาแก้ไขคำตัดสินศาล ผู้ต้องสงสัยสามารถใช้สิทธิยื่นต่อศาลเพื่อเรียกร้องความบริสุทธิ์ได้เอง - ไม่ควรมีผู้ใดติดคุกเพราะคิดเห็นต่าง (เว็บไซต์)	- ทำผิดต้องรับผิดชอบจะได้ไม่เคยตัว - ทำให้เกิดการกระทำผิดมากขึ้นและเกิดความเลื่อมล้ำในสังคม - กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ดีอยู่แล้ว/กฎหมายที่มีอยู่เดิมเหมาะสมแล้ว - ทุกการกระทำผู้กระทำได้รับผิดชอบ - นิรโทษกรรมทำให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย - ปฏิเสธการนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ปฏิเสธความเห็น/ปฏิเสธทุกกรณี/ปฏิเสธทุกข้อ/ปฏิเสธทุกมาตรา - ผู้ปฏิบัติหน้าที่มีกฎระเบียบและบทลงโทษในการปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว - พระราชบัญญัตินี้ไม่มีประโยชน์ - ยืดเยื้อ ควรใช้หลักการตามกฎหมายเดิม ณ ขณะวันที่กระทำผิดเป็นหลักทั้งทางแพ่งและทางอาญา - ระบบเดิมดีอยู่แล้ว - วางเงื่อนไขเพื่อขัดขวางอำนาจทางตุลาการ - หมิ่นประมาทสถาบันเป็นความผิดสำเร็จโดยเจตนา - เปื่อการเมืองที่ไม่เห็นความสำคัญของประชาชน - เปื่อการเมืองเมตตาคนผิด - เป็นการเหมือนข่มขู่ศาลว่าถ้าตัดสินไม่ถูกใจจะโดนฟ้อง ทำให้ไม่มีใครกล้าทำหน้าที่ - เพราะพระราชบัญญัตินี้ไม่ควรมี - เพราะคำสั่ง ประกาศจะไม่ถูกตรวจสอบจากศาลปกครอง และถ้าตรวจสอบได้ก็เพรียงชั้นเดียวคือ ศาลปกครองสูงสุด - เพื่อความเป็นระเบียบของสังคมและเพื่อสร้างและคงไว้ซึ่งมาตรฐานของพลเมือง ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายและหน้าที่ของตนที่มีอยู่โดยเคร่งครัด - ควรโต้แย้งตามศาล/ให้จบที่ศาล - ให้บังคับใช้ตามกฎหมาย - ไม่ต้องมีการนิรโทษกรรมจึงไม่ต้องมีมาตรานี้ - ไม่ควรมีกฎหมายนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น - ไม่ควรมีการนิรโทษกรรม/ไม่ควรมีพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่ควรให้มีการนิรโทษกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกกรณี - ไม่จำเป็นต้องมี/ไม่ชอบเวลามีคนทำผิดแล้วไม่ต้องติดคุก - ไม่ช่วยคนผิด/ไม่ช่วยคนผิด ไม่สำนึก - ไม่ช่วยแก้ปัญหา กระทบความมั่นคง - ไม่มีความเชื่อถือต่อผู้เสนอกฎหมาย - ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายฉบับนี้แต่แรกแล้ว - ไม่มีประโยชน์ - ไม่ยอมรับ/ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรม/ไม่ยอมรับทุกกรณี/ไม่ยอมรับทุกข้อ/ไม่ยอมรับทุกมาตรา - ไม่ยอมรับการนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่ยอมรับอย่างยิ่ง/ไม่ยินยอม/ไม่ยินยอมทุกกรณี/ไม่ยินยอมทุกข้อ/ไม่ยินยอมทุกมาตรา - ไม่ยินยอมนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่ยินยอมอย่างยิ่ง - ไม่รับร่าง/ไม่รับร่างนิรโทษกรรมสุดซอย/ - ไม่ละเมิดอำนาจศาล - ไม่สนับสนุน/ไม่สนับสนุนทุกกรณี/ไม่สนับสนุนทุกข้อ/ไม่สนับสนุนทุกมาตรา - ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่สนับสนุนนิรโทษกรรมทุกมาตรา/ไม่สนับสนุนร่างนิรโทษกรรม/ไม่สนับสนุนในการนิรโทษกรรมในทุกข้อ/ไม่สนับสนุนอย่างยิ่ง - ไม่สมควรมีสิทธิ/ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม - ไม่เห็นชอบร่างนี้เพราะเพื่อประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่ม - ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรม/ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมตามกฎหมายฉบับนี้ในทุกกรณี - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมคนผิดจะยิ่งได้เสียโดยใช้ความเท็จเพื่อหวังประโยชน์ทางการเมืองได้เรื่อย ๆ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมเพื่อเอื้อให้แก่ผู้ที่โดนตัดสิทธิทางการเมือง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	- ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายนิรโทษกรรมไม่ว่ากรณีใด ๆ - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 - ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมทุกกรณี/ไม่เห็นด้วยกับนิรโทษกรรมทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายนี้ - ไม่เห็นด้วยทั้งร่าง/ไม่เห็นด้วยทุกมาตรา/ไม่เห็นด้วยทุกข้อ/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการนิรโทษกรรมคนผิด - ไม่เห็นพ้อง/ไม่เห็นพ้องกับร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม/ไม่เห็นพ้องทุกกรณี (เว็บไซต์)
- เห็นพ้องด้วยในส่วนที่กำหนดให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ (สำนักงานศาลยุติธรรม)	
	- เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมโดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้วกฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำเลียนแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบาก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาล” (พรรคประชาธิปัตย์ใหม่)
- เห็นพ้องด้วยกับหลักการที่นำเสนอตามร่างมาตรา 13 (ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)	

ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามข้อ 8

(1) การกำหนดให้ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติ หรือการกระทำของคณะกรรมการ ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดนั้น อาจไม่สอดคล้องกับหลักการของการบังคับใช้กฎหมายปกครองซึ่งเป็นการควบคุมและจัดระเบียบเกี่ยวกับการใช้อำนาจของหน่วยงานรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ (*กระทรวงยุติธรรม*)

(2) มีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างมาตรา 13 วรรคสอง คือ การกำหนดระยะเวลาให้ศาลปกครองสูงสุดดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนั้นจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ และการที่กำหนดให้เฉพาะผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการเท่านั้นที่มีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้นั้น ควรพิจารณาเพื่อให้บุคคลอื่นที่มีผู้ใช้ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายดังกล่าว สามารถมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้ด้วย (*ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM*)

9. ท่านเห็นว่าที่ผ่านมาการที่รัฐได้กล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนที่แสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ หรือก่อให้เกิดปัญหา หรือไม่ อย่างไร และการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

(1) กรณีนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสุจริตในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการทำสำนวน การสอบสวน การทำคำสั่งฟ้องคดี และการพิจารณาพยานหลักฐานตามที่ปรากฏตามสำนวนคดีของศาล ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป และมีข้อสังเกตว่า สถิติคดีในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง การชุมนุมสาธารณะ และที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา มีจำนวนสูงกว่าปีก่อน ๆ มาก (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้ายตามภาคผนวก 1) จึงเท่ากับว่าทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงศาลยุติธรรมที่มีจำกัดและต้องรองรับคดีอาญาทั่วไปที่มีปริมาณมากอยู่แล้ว ต้องถูกนำมาใช้เพื่อรองรับคดีประเภทดังกล่าวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมากด้วย ดังนั้น หากพิจารณาในเชิงสถิติว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยลดปริมาณคดีของศาลยุติธรรมได้ (*สำนักงานศาลยุติธรรม*)

(2) เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมโดยมีเหตุผลตามประเด็นคำตอบในข้อ 1 ความว่า “เมื่อได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายแล้วกฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นเมืองเกิดความวุ่นวายและป้องกันไม่ให้มีการกระทำเลียนแบบกันอีกต่อไป เมื่อมีความผิดจะต้องได้รับโทษ ส่วนการลงโทษจะหนักหรือเบาให้เป็นดุลยพินิจของศาล” จึงไม่มีความจำเป็นต้องตอบคำถามข้อนี้ (*พรรคประชาธิปัตย์ใหม่*)

(3) การดำเนินคดีของรัฐที่ผ่านมามีความเหมาะสม เพราะบางกรณีบุคคลได้มีการแสดงออกทางการเมืองในพื้นที่ที่สามารถกระทำได้ อาทิ ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัย จึงก่อให้เกิดปัญหาที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพราะพื้นที่ในการแสดงออกของประชาชนนั้นลดน้อยลง ทั้งนี้ มีหลายคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีข้อกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และมาตรา 116 และศาลยกฟ้อง โดยศาลให้เหตุผลว่า เป็นการแสดงออกทางการเมือง และยังมีอีกหลายคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับสองมาตราที่มีลักษณะดังกล่าว ดังนั้น การดำเนินคดีของรัฐได้ก่อให้เกิดปัญหามากกว่าการ

แก้ไขปัญหาก็ยังต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาก็จริงสามารถดำเนินการได้โดยใช้พื้นที่ของสภาในการตั้งคณะกรรมการพิจารณา เพื่อให้รัฐบาลและแกนนำของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการแสดงออกทางการเมืองมาพิจารณาหารือปัญหาร่วมกัน

ร่างพระราชบัญญัตินี้สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาก็ให้กับประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินคดีของรัฐในช่วงระยะเวลาตั้งแต่การรัฐประหารในปี 2549 การรัฐประหารในปี 2557 และการมีกระบวนการเรียกร้องทางการเมืองในปี 2563 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาก็ตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเพียงปลายเหตุ โดยปัญหาทางการเมืองและสังคมยังไม่ได้ได้รับการแก้ไข ซึ่งต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหา คือ เนื้อหาสาระของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายในลำดับสูงสุด และกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติในหลายฉบับที่ไม่สอดคล้องกับยุคสมัย และสามารถเป็นสาเหตุในการนำมาสู่การรัฐประหารได้ *(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)*

10. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

(1) ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมือง และเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องการแสดงออกทางการเมืองจากการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 จนถึงวันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมทำหน้าที่วินิจฉัยว่าการกระทำผิดใดกระทำให้โดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองซึ่งจะได้รับการนิรโทษกรรม มีผลทำให้การกระทำของบุคคลนั้นไม่เป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษโดยสิ้นเชิง แต่ยังคงให้ความคุ้มครองต่อบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งแก่ผู้ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ด้วยการสร้างความสมานฉันท์ระหว่างผู้กระทำความผิดและสังคม อย่างไรก็ตามเนื่องจากกฎหมายนิรโทษกรรมเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเป็นกรณียกเว้นให้การกระทำบางลักษณะไม่เป็นความผิด จึงต้องตีความโดยเคร่งครัดและไม่ขยายความ ดังนั้น จึงควรพิจารณาเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นของการกระทำที่จะได้รับหรือไม่ได้รับการนิรโทษกรรมให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่ธรรมในการพิจารณาวินิจฉัยได้ *(กระทรวงยุติธรรม)*

(2) เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ที่ระบุว่าสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนเพื่อจัดการความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบันนั้นอาจไม่สะท้อนภาพของความเป็นจริง เนื่องจากในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิชุมนุมสาธารณะอย่างชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเป็นภาคี เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย ไม่กระทบกระเทือนกับความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้ว ดังนั้นหากบุคคลใช้สิทธิการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ จึงมีข้อพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเพื่อรับฟังความคิดเห็นอาจซ้ำซ้อนและก่อให้เกิดผลกระทบต่อการกระบวนการทางกฎหมาย สมควรที่จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ *(สำนักงานอัยการสูงสุด)*

(3) เมื่อพิจารณาโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งกระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. ที่เสนอมาเพื่อรับฟังความคิดเห็น ยังมีความไม่ชัดเจนและเหมาะสมเพียงพอ ตามที่กล่าวมาในประเด็นคำถามข้อ 1 ดังนั้น ในประเด็นคำถาม ข้อ 2 ถึงข้อ 10 จึงไม่อาจให้ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้แต่อย่างใด **(สำนักงานอัยการสูงสุด)**

(4) ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม รวมถึงมีความพร้อมในการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่เกิน 2 คน ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว โดยไม่มีข้อขัดข้องแต่ประการใด **(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)**

(5) ไม่มีความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อร่างพระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด **(สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี)**

(6) ไม่มีความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อร่างพระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด **(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)**

(7) การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้มีรายละเอียดบางประการที่เป็นข้อสงสัย อาทิ

1) การนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งหมายรวมถึงบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 หรือไม่ เนื่องจากในแถลงการณ์ของผู้เสนอร่างและเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัตินี้ระบุแต่เพียงว่า “ไม่นิรโทษกรรมการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113” นั้นย่อมทำให้เข้าใจได้ว่าบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงในมาตราอื่น ๆ อาทิ การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 จะได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วยหรือไม่

2) นิยามของคำว่า “ผู้กระทำความผิดอันเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง” ของร่างพระราชบัญญัตินี้มีความหมายว่าอย่างไร

3) ร่างพระราชบัญญัตินี้ยังมีความคลุมเครือระหว่าง “ผู้กระทำความผิดอันเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง” และ “ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112” ซึ่งต้องแยกออกจากกันให้ชัดเจน

ดังนั้น ในความคลุมเครือไม่ชัดเจนของคำว่า “ผู้กระทำความผิดอันเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง” นั้นจึงอาจหมายความว่า “ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง” ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในลักษณะ 1 ความผิดต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (มาตรา 107 ถึง มาตรา 112)

ทั้งนี้ เห็นว่าคดีความมั่นคง ไม่ใช่คดีทางการเมือง ซึ่งปัจจุบันมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการจัดชุมนุมในแต่ละครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมักอ้างว่าเป็นการออกมาเรียกร้องทางการเมือง แต่ทุกครั้งที่มีการปราศรัยส่วนใหญ่จะมีการใช้ถ้อยคำที่เป็นการหมิ่น จาบจ้วง ก้าวล่วง โจมตี ใส่ร้าย และกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงเป็นที่มา

ของบรรดาผู้ชุมนุมที่ถูกร้องทุกข์กล่าวโทษแจ้งความดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ของแกนนำหรือผู้ชุมนุมที่ขึ้นเวทีปราศรัยในการชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาเรื่องดังกล่าวนี้เป็นวาระสำคัญเพื่อประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งและหรือกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง และเพื่อดำรงคงไว้ซึ่งสถาบันหลักของอันประกอบไปด้วย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **(ศูนย์รวมประชาชนปกป้องสถาบัน (ศปปส.))**

(8) ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ทั้งฉบับ เนื่องจากมีหลักการที่กระทบกับระบบกฎหมายอาญาและกระบวนการที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม หากกฎหมายนี้ต้องออกเพื่อใช้บังคับจริงควรมีการพิจารณาเนื้อหาสาระด้วยความรัดกุมเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการของศาลและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยตรง **(ผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน ZOOM)**

ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย

1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย

การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นผลสืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยได้ประสบปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยมีความแตกแยกทางอุดมการณ์และความคิดเห็นทางการเมือง อันเป็นเหตุให้มีการเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนมีการกระทำการอันใดอันเป็นผลที่เกิดจากมูลเหตุจูงใจทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือแสดงความคิดเห็น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง นับตั้งแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 รวมถึงการชุมนุมประท้วงของกลุ่มต่าง ๆ ที่ผ่านมา อาทิ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ตลอดจนการชุมนุมของกลุ่มอื่น ๆ ที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยความขัดแย้งทางการเมืองที่กล่าวมาซึ่งมีช่วงระยะเวลายาวนานนั้นได้ส่งผลนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนเป็นจำนวนมาก ทั้ง ๆ ที่บรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งได้มีการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมีการกำหนดไว้ในความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดความปรองดองและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ การออกกฎหมายนิรโทษกรรมนับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

☒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 34 **วรรคหนึ่ง** บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

มาตรา 44 **บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ**

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

หมวด 4 **หน้าที่ของปวงชนชาวไทย**

มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หมวด 6 **แนวนโยบายแห่งรัฐ**

มาตรา 68 รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

☒ **หนังสือสัญญาระหว่างประเทศ/ข้อตกลงหรือความตกลงระหว่างประเทศ**

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)

ข้อ 2

1 รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพและประกันแก่ปัจเจกบุคคลทั้งปวงภายในดินแดนของตนและภายใต้เขตอำนาจของตนในสิทธิทั้งหลายที่รับรองไว้ในกติกานี้โดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา **ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด** เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

ข้อ 21 สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

☒ **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านความมั่นคงและด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ข้อที่ 4.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง **ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน**

ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคี ประองคอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

ข้อย่อยที่ 4.1.2 การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้คนในชาติมีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติ โดยปลูกฝัง และสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รมรณรงค์เสริมสร้างความรัก และภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึง แนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ...

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ข้อที่ 4.8 กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค ความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นมืออาชีพ ความเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่ม ประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล ตามหลักนิติธรรม โปร่งใส ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม **สร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กับประโยชน์สาธารณะ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเสมอภาค** หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความร่วมมือที่ดีบูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน

ข้อย่อยที่ 4.8.8 ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วม ของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม การพัฒนารูปแบบของการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมให้มีความหลากหลาย การสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน **การพัฒนาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน** รวมทั้ง การส่งเสริมพัฒนาระบบการสืบเสาะและการสอดส่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

เมื่อกฎหมายนิรโทษกรรมฉบับนี้มีผลใช้บังคับย่อมทำให้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบันได้รับการแก้ไข อันนำมาซึ่งความปรองดองและสมานฉันท์ โดยทำให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาและถูกดำเนินคดีจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองนับแต่ การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 สืบเนื่องถึงการชุมนุมประท้วงของกลุ่มอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการยึดอำนาจรัฐโดยคณะ ปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 **ที่มีใช้การ** **กระทำอันเป็นข้อยกเว้นตามร่างมาตรา 4** จะได้รับการนิรโทษกรรม (Amnesty) โดยการนิรโทษกรรม

ย่อมมีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิดหรือยกเว้นโทษในความผิดของบุคคลที่ได้กระทำไปแล้วอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่ถูกกล่าวหาและถูกดำเนินคดีโดยรัฐ ซึ่งการกระทำที่เป็นข้อยกเว้นทั้ง 3 กรณีตามร่างมาตรา 4 มีนัยรวมถึงการกระทำของตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในความผิดนั้น ๆ ด้วย ดังนี้

1) การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดจนการสลายการชุมนุม ไม่ว่าจะได้กระทำการในฐานะเป็นผู้สั่งการหรือผู้ปฏิบัติการ และไม่ว่าจะกระทำในขั้นตอนใด อันเป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุ (ร่างมาตรา 4 วรรคหนึ่ง (1))

2) การกระทำความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการกระทำโดยประมาท (ร่างมาตรา 4 วรรคหนึ่ง (2))

3) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 (ร่างมาตรา 4 วรรคหนึ่ง (3))

4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายอาญา
- พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558
- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

5.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การมีผลบังคับใช้ของร่างพระราชบัญญัตินี้ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการถูกกล่าวหาและฟ้องคดีต่อศาลนั้นเป็นภาระแก่ผู้กระทำความผิดทั้งในฐานะผู้ต้องหาและจำเลยในการเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมศาล ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าทนายความ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ตลอดจนค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ รวมถึงเป็นภาระงบประมาณของรัฐในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาระงบประมาณเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลย ฉะนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จะเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และลดภาระงบประมาณของรัฐ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายทางคดีเพื่อสร้างความโปร่งใสและสมานฉันท์ได้อย่างพอสมควร

5.2 ผลกระทบต่อสังคม

หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อสร้างความโปร่งใสและสมานฉันท์ และขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง ซึ่งหากดำเนินการตามกลไกในการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ย่อมส่งผลให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องถูกดำเนินคดีต่อไป หรือจำเลยที่อยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลหรืออยู่ในช่วงที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดย่อมได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระและมีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิดหรือยกเว้นโทษในความผิดของบุคคลที่ได้กระทำไปแล้ว อันจะส่งผลทำให้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยมีความคลี่คลายในระดับหนึ่ง

แม้กระนั้นการที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้นมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงบางฉบับ ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน และกฎหมายดังกล่าวจึงควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันและเพื่อให้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลการรับฟังความคิดเห็นย่อมเห็นได้ว่าเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยเห็นว่าการกระทำความผิดโดยย้อมต้องดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ประกอบกับการที่องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่งเป็นกลไกหลักมีองค์ประกอบของฝ่ายการเมืองและไม่มีความชัดเจน เหตุเพราะการใช้เกณฑ์จากการมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นไม่อาจทราบได้ว่ามีขอบเขตเพียงใด ซึ่งกรณีนี้อาจมีการนำเรื่องมูลเหตุจูงใจทางการเมืองมาใช้เป็นข้ออ้างหรือใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทั้ง ๆ ที่มีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติ ทั้งนี้ ย่อมเป็นที่ทราบสาเหตุหลักที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้รับการสนับสนุนเนื่องจากบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นในการได้รับนิรโทษกรรมตามร่างมาตรา 4 มิได้รวมความถึงการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ซึ่งมีความหมายว่าผู้กระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวย่อมได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทางการเมืองมีความยั่งยืนอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะมีเจตนารมณ์ที่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 44 และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องสำหรับการได้รับนิรโทษกรรมแล้ว เจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ควรต้องคำนึงถึงความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติอันเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 50 (1) และยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านความมั่นคง ซึ่งมีความมุ่งหมายให้สถาบันหลักของชาติมีความมั่นคง เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติอย่างยั่งยืนด้วย ดังนั้น การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ต้องพิจารณาถึงมีความสมดุลและการได้สัดส่วนระหว่างการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กับความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติให้ดำรงมั่นคงสืบไปเป็นสำคัญด้วย

5.3 ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

(1) **ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ** ตั้งแต่กระบวนการสอบสวน การฟ้องคดี และการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ซึ่งโดยปกติเมื่อมีบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาจะต้องมีการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ โดยการนำพยานหลักฐานมานำสืบในชั้นศาล แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ในมาตรา 7 ประกอบมาตรา 3 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมในการวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง หรือวินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้จะได้รับการนิรโทษกรรมหรือไม่

ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายนิรโทษกรรมเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเป็นกรณียกเว้นให้การกระทำบางลักษณะไม่มีความผิด และด้วยเหตุที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดกลไกของคณะกรรมการ

ในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยผู้กระทำความผิดเพื่อให้ได้รับหรือไม่ได้รับการนิรโทษกรรม ซึ่งมีความแตกต่างจากกฎหมายนิรโทษกรรมเดิมที่ผ่านมา **ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้จึงต้องมีการตีความบทบัญญัติโดยเคร่งครัดและตีความในลักษณะที่ไม่ขยายความเป็นอย่างยิ่ง** อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นต้องมีการตีความโดยขยายความย่อมต้องกระทำตามกรอบเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นไปตามหลักนิติรัฐเท่านั้น

(2) ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อจำนวนสถิติคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรม ที่อาจมีจำนวนลดลง และย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยสถิติคดีในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง การชุมนุมสาธารณะ และที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา มีจำนวนสูงกว่าปีก่อน ๆ เป็นอย่างมาก จึงเท่ากับว่าทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงศาลยุติธรรมที่มีจำกัดและต้องรองรับคดีอาญาทั่วไปที่มีปริมาณมากอยู่แล้ว ต้องถูกนำมาใช้เพื่อรองรับคดีประเภทดังกล่าวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมากด้วย ประกอบกับมีข้อเท็จจริงปรากฏว่า ศาลยุติธรรมได้ยกฟ้องคดีดังกล่าวจำนวนหลายคดี โดยศาลให้เหตุผลว่า เป็นการแสดงออกทางการเมือง ดังนั้น หากพิจารณาในเชิงสถิติและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยลดปริมาณคดีของศาลยุติธรรมได้

6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption Risk Assessment)

6.1 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☒ มี

☐ ไม่มี

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม อันประกอบด้วยกรรมการจำนวน 9 คน ซึ่งประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานกรรมการ
- (2) ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) บุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยคณะรัฐมนตรี จำนวน 1 คน
- (4) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 2 คน

โดยต้องมาจากพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดของพรรคดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจำนวน 1 คนและต้องมาจากพรรคการเมืองที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดของพรรคมากที่สุดซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จำนวน 1 คน

(5) ผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวน 1 คน

(6) ตุลาการหรืออดีตตุลาการในศาลปกครองซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 1 คน

(7) พนักงานอัยการหรืออดีตพนักงานอัยการซึ่งในระดับเลือกโดยคณะกรรมการอัยการจำนวน 1 คน

(8) เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 7 คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) วินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 3

(2) วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการจะทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำความผิดดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 3

ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตาม (1) หรือ (2) จะดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณา และให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนี้และเทศบาลมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องขังไป ทั้งนี้จนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมได้มีคำวินิจฉัย

ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมวินิจฉัยว่าการกระทำใดไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำความผิดดังกล่าวมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา 3 หรือวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดใด ผู้กระทำไม่ได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งมีได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา 3 ให้ดำเนินการกับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

(3) มีอำนาจในการออกระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(4) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นใดเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 3 บรรดาการกระทำใด ๆ ของบุคคลผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ตลอดจนการกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่การกระทำนั้นมิมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นความผิดตามประกาศที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมกำหนด หากการกระทำความผิดดังกล่าวไม่จะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

บทวิเคราะห์ : เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในร่างมาตรา 5 ที่กำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม จำนวน 9 คน ซึ่งมีที่มาจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ รวมถึงเจ้าพนักงานอัยการซึ่งเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมนั้น แม้ว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการจะมีความครบถ้วนของอำนาจอภิปไตยแล้ว รวมถึงครอบคลุมถึงพนักงานอัยการแล้วก็ตาม แต่เพื่อให้เกิดความครอบคลุมยิ่งขึ้น จึงควรพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการให้มีความหลากหลาย โดยควรมีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหารอีก จำนวน 1 - 2 คน ซึ่งอาจมีที่มาจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการจากภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมตามสมควร ทั้งนี้ การมี

องค์ประกอบของคณะกรรมการที่หลากหลายย่อมเป็นการป้องกันข้อครหาโดยเฉพาะเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามร่างมาตรา 7 โดยกำหนดให้

ประการต่อมาในเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามร่างมาตรา 7 โดยกำหนดให้ “(1) วินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 3” และ “(2) วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการจะทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 3” รวมถึง “(4) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นใดเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้” ประกอบกับ ร่างมาตรา 3 ความว่า “อันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ” เป็นการให้อำนาจดุลพินิจแก่คณะกรรมการที่กว้างขวางเป็นอย่างมาก และไม่มี ความชัดเจนว่ากรณีที่ถูกศาลจะได้รับการนิรโทษกรรมมีกรณีใด หรือกรณีใดที่จะทำให้บุคคลพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง ซึ่งมูลเหตุจูงใจทางการเมืองมีความหมายและขอบเขตเพียงใด และพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศหมายถึงพันธกรณีใดบ้าง ด้วยเหตุนี้ จึงควรพิจารณาเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นของการกระทำที่จะได้รับหรือไม่ได้รับการนิรโทษกรรมให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อลดการใช้อำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการซึ่งอาจก่อให้เกิดการใช้และตีความที่ไม่สุจริต หรืออาจเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการ อันอาจเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 26 บรรทัดสอง ซึ่งบัญญัติให้การตรากฎหมายต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงย่อมเป็นได้

6.2 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบอนุมัติอนุญาต

☐ มี

☒ ไม่มี

6.3 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

☐ มี

☒ ไม่มี

6.4 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีการออกกฎหมายลำดับรอง

☒ มี

☐ ไม่มี

มาตรา 7 คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

“(3) มีอำนาจในการออกระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

บทวิเคราะห์ เมื่อวิเคราะห์จากการใช้ถ้อยคำตามร่างมาตรา 7 (3) ย่อมเห็นได้ว่าเป็นการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจง (indefinite legal concepts) ในการออกระเบียบที่มีสถานะเป็นกฎหมายลำดับรอง นั่นคือ คำว่า “กำหนดการทั้งหลายอันจำเป็น” แก่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งคำว่า “ทั้งหลาย” และ “อันจำเป็น” มีนัยที่กว้างขวางและต้องมีการตีความภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วอยู่เสมอว่ามีขอบเขตเป็นอย่างไร ซึ่งโดยปกติการที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะมอบหมายให้ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือฝ่ายบริหารไปออกกฎหมายลำดับรองนั้นจะต้องมีการกำหนดขอบเขตอย่างเฉพาะเจาะจงในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติว่า ให้มีการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อนำไปบังคับใช้กฎหมายในเรื่องใด ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2554 มาตรา 15 บัญญัติให้ ก.ร. มีอำนาจออกระเบียบรัฐสภาหรือประกาศรัฐสภาเกี่ยวกับ การบริหารงานทั่วไป การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา โดยเฉพาะในเรื่องการรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทน การแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของรัฐสภา การกำหนดอัตราเบี้ยประชุม ค่าตอบแทนหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นของ ก.ร. หรือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. 2554 มาตรา 22 กำหนดให้ ก.ร. มีอำนาจหน้าที่ตาม (3) เพื่อกฎ ก.ร. และระเบียบเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

ทั้งนี้ หากฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายโดยไม่กำหนดขอบเขตในการออกกฎหมายลำดับรองเอาไว้ย่อมถือเสมือนว่า ฝ่ายนิติบัญญัติได้ออกเช็คเปล่าให้แก่ฝ่ายบริหารหรือผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะสามารถนำเช็คไปดำเนินการขึ้นเงินในจำนวนใดก็ได้ ซึ่งการออกกฎหมายลำดับรองที่มีการใช้คำในลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดการทุจริตอันเป็นผลจากการตีความของผู้บังคับใช้กฎหมายที่อาจมีการตีความเกินกว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายขึ้นได้

6.5 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายไม่ครอบคลุม

☐ มี ☒ ไม่มี

6.6 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายคลุมเครือ ข้ำซ้อนหรือขัดกัน หรือไม่

☐ มี ☒ ไม่มี

6.7 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายกำหนดโทษ

☐ มี ☒ ไม่มี

7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☒ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

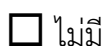
- ร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมในการพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้กระทำความผิดได้รับหรือไม่ได้รับการนิรโทษกรรม โดยการได้รับนิรโทษกรรมนั้นมิได้กำหนดเป็นช่วงเวลาหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

ดังเช่นกฎหมายนิโทษกรรมในอดีตที่ผ่านมา แต่เป็นการกำหนดช่วงเวลาหรือเหตุการณ์ที่มีระยะเวลา ยาวนานตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 ซึ่งเป็นการชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตย และการยึดอำนาจรัฐทั้ง 2 ครั้ง โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งช่วงระยะเวลายาวนานดังกล่าวร่างพระราชบัญญัติ นี้ได้กำหนดข้อยกเว้นในการได้รับนิโทษกรรมตามร่างมาตรา 4 ซึ่งเป็นข้อยกเว้นสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดจนการสลายการชุมนุม และข้อยกเว้นสำหรับการกระทำ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาบางการกระทำเอาไว้ด้วย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องใช้อำนาจ ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้รับการนิโทษกรรม หรือไม่ได้รับนิโทษกรรมตาม ข้อยกเว้น รวมถึงจำเป็นต้องใช้อำนาจดุลพินิจวินิจฉัยในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการใช้ดุลพินิจเท่าที่ จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและเพื่อเกิดความ เป็นธรรมต่อสังคมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองสืบไป

8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

มี

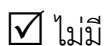

ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

- การดำเนินกระบวนการตามกฎหมายกลไกของร่างพระราชบัญญัตินิโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความ ผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. มีความจำเป็นต้องนำระบบ คณะกรรมการ คือ “คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิโทษกรรม” มากำหนดไว้ โดยการกำหนดดังกล่าวเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 วรรคสาม ที่บัญญัติให้มีระบบคณะกรรมการในกฎหมายเท่าที่จำเป็น ซึ่งการมีระบบ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ถือเป็นมาตรการหลักในการบังคับใช้กฎหมายที่จะสามารถทำให้ หลักการอันเป็นสาระสำคัญ (core) และเจตนารมณ์ของกฎหมายตามร่างมาตรา 3 ซึ่งได้กำหนด หลักการในการนิโทษกรรม ประกอบด้วย ลักษณะของการกระทำ ช่วงระยะเวลาของการกระทำ มูลเหตุและผลของการกระทำ รวมถึงเงื่อนไขของการกระทำ ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนที่กระทำไปเพื่อแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. บทกำหนดโทษ

ไม่มี

โทษทางอาญา

โทษทางปกครอง

โทษปรับเป็นพินัย

โทษอุกฤษณ์

เหตุผลและความจำเป็น

-

ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2567

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาคผนวก

สถิติจำนวนข้อหาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร
ประจำปี พ.ศ. 2546 – 2556 (มกราคม - ตุลาคม)
(ข้อมูลจากสำนักงานศาลยุติธรรม)

สถิติจำนวนข้อหาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2566 (มกราคม-ตุลาคม)

ปีปฏิทิน	จำนวนข้อหา				
	ความผิดต่อ พระมหากษัตริย์ราชินี ต่อ รัชทายาทฯ ม.107 - ม.112	ความผิดต่อความมั่นคง ของรัฐ ม.113 - ม.129	ท.ร.ก.การบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	ท.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558	รวม
ปี พ.ศ. 2546	12	13			25
ปี พ.ศ. 2547	36	22			58
ปี พ.ศ. 2548	33	40			73
ปี พ.ศ. 2549	30	61	6		97
ปี พ.ศ. 2550	126	46			172
ปี พ.ศ. 2551	77	186	2		265
ปี พ.ศ. 2552	101	72	1		174
ปี พ.ศ. 2553	76	354	1,092		1,522
ปี พ.ศ. 2554	84	101	4		189
ปี พ.ศ. 2555	96	56	1		153
ปี พ.ศ. 2556	90	60	3		153
ปี พ.ศ. 2557	79	59	41		179
ปี พ.ศ. 2558	103	31	5		139
ปี พ.ศ. 2559	53	51	3		107
ปี พ.ศ. 2560	82	36	1	4	123
ปี พ.ศ. 2561	31	44	8	20	103
ปี พ.ศ. 2562	94	68	3	25	190
ปี พ.ศ. 2563	36	42	39,116	42	39,236
ปี พ.ศ. 2564	128	52	23,499	98	23,777
ปี พ.ศ. 2565	104	74	10,036	29	10,243
ปี พ.ศ. 2566 (มก-คก)	57	40	96	21	214

ที่มา : สำนักแผนงานและงบประมาณ

วันที่สรุปข้อมูล : 21 พฤศจิกายน 2566

ผู้รับ : สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม